Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети ва Министрлар Советининг органи

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН • 16 апрель 1974 йил, сешанба • № 90 (15.870). • Баҳоси 2 тийин.

СОВЕТ ДЕЛЕГАЦИЯСИ ВАРШАВАГА ЖЎНАБ КЕТДИ

Варшава Шартномасида қатнашувчи давлатлар сиёсий маслаҳат комитетининг навбатдаги кенгаши ишида қатнашиш учун Совет делегацияси 15 апрелда Москвадан Варшавага жўнаб кетди.

Делегация составида КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари Л. И. Брежнев (делегация бошлиғи), КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, СССР Министрлар Советининг Раиси А. Н. Косигин, КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, СССР ташқи ишлар министри А. А. Громико, КПСС Марказий Комитетининг секретари К. Ф. Катушев, КПСС Марказий Комитетининг аъзоси, КПСС Марказий Комитети Бош секретарининг ёрдамчиси К. В. Русаков, КПСС Марказий Ревизия комиссиясининг аъзоси, КПСС Марказий Комитети Бош секретарининг ёрдамчиси А. М. Александров бор.

Маслаҳатчилар — КПСС Марказий Комитетининг аъзоси, СССР ташқи ишлар министрининг ўринбосари Н. Н. Родионов, КПСС Марказий Комитети Бош секретарининг ёрдамчиси А. И. Блатов, КПСС Марказий Комитети бўлим мудирининг ўринбосари Г. Х. Шаҳназаров ва бошқалар делегация билан бирга жўнаб кетишди.

Белоруссия вокзалида делегацияни Ю. В. Андропов, А. А. Гречко, В. В. Гришин, Ф. Д. Кулаков, К. Т. Мазуров, Н. В. Подгорний, Д. С. Полянский, М. А. Суслов, А. Н. Шелепин, П. Н. Демичев, М. С. Соломенцев, Д. Ф. Устинов, В. И. Долгих, И. В. Капитонов ўртоқлар, КПСС Марказий Комитетининг аъзолари П. А. Абрасимов, Б. П. Бешев, В. В. Кузнецов, Г. Э. Цуканов, Н. А. Шчелоков, КПСС Марказий Ревизия комиссиясининг аъзолари К. М. Боголюбов, О. Б. Рахманин, М. С. Смиртюков, КПСС Марказий Комитетининг, СССР Министрлар Советининг масъул ходимлари кузатиб қолдилар.

Кузатиб қолувчилар орасида Польша Халқ Республикасининг СССРдаги элчиси З. Новак ҳам бор эди.

КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, СССР ташқи ишлар министри А. А. Громико Варшавада делегацияга қўшилади.

(ТАСС).

ЎЗБЕК ДИЁРИДА САМИМИЙ УЧРАШУВЛАР

ДЎСТОНА СУҲБАТ

КПСС Марказий Комитети, СССР Олий Совети Президиуми ва Совет ҳукуматининг таклифига биноан расмий визит билан Совет Иттифоқига келган Араб социалистик Уйғониш партияси Бош секретари, Сурия Араб Республикасининг Президенти Ҳафиз Асад 15 апрелда эрталаб Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми ва Министрлар Советининг раҳбарлари билан учрашди.

Дўстона суҳбат чоғида КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Ш. Р. Рашидов Ҳафиз Асадга ва Суриядан келган бошқа меҳмонларга Ўзбекистон ишчилари, колхозчилари, зиёлиларининг коммунистик қурилишда, КПСС XXIV съезди тарихий қарорларини амалга оширишда, Ўзбекистон ССР билан Ўзбекистон Компартиясининг 50 йиллигини муносиб кутиб олиш учун мусобақада эришган муваффақиятлари тўғрисида гапириб берди.

Республикада ишлаб чиқарувчи кучларни ривожлантириш, жумладан, сув хўжалиги қурилиши ва қўриқ ерларни ўзлаштириш соҳасида олиб борилаётган катта ишлар тўғрисидаги ахборот меҳмонларни айниқса қизиқтирди.

Суҳбатда КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, КПСС Марказий Комитети секретари Б. Н. Пономарев, шунингдек Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси Н. М. Матчонов, республика Министрлар Советининг Раиси Н. Ж. Худойбердиев, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети бюросининг аъзолари ва бюро аъзолигига кандидатлар И. Г. Анисимкин, С. Е. Белоножко, Й. Р. Қурбонов, В. Г. Ломоносов, М. М. Мусахонов, Т. Н. Осетров, Н. Маҳмудов, Г. М. Орлов, С. У. Султонова, А. А. Хўжаев, СССРнинг Сурия Араб Республикасидаги элчиси Н. А. Муҳитдинов, СССР Ташқи ишлар министрлиги коллегиясининг аъзоси М. Д. Ситенко, КПСС Марказий Комитети халқаро бўлими секторининг мудири В. П. Румянцев, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми Раисининг ўринбосари А. С. Абдалин, Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари, республика ташқи ишлар министри М. Т. Турсунов, Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосарлари Р. Ҳ. Абдуллаева, Қ. А. Аҳмедов, А. Р. Хўжаев иштирок этдилар.

Ҳафиз Асад билан бирга суҳбатда Араб социалистик Уйғониш партияси Бош секретарининг ўринбосари Абдалла Аҳмар, Министрлар Совети Раисининг ўринбосари, ташқи ишлар министри, Араб социалистик Уйғониш партияси раҳбарлигининг аъзоси Абдил Ҳалим Ҳаддам, Министрлар Совети Раисининг иқтисодий масалалар билан шуғулланувчи ўринбосари, Араб социалистик Уйғониш партияси раҳбарлигининг аъзоси Муҳаммад Ҳайдар, жамоат ишлари министри Араб социалистик иттифоқи секретари Абдил Ғани Каннут, коммуникациялар министри, Сурия Коммунистик партияси Марказий Комитети аъзоси Умар Сибоий, Фрот тўғони ишлари министри Мунир Ваннус, экономика ва ташқи савдо министри Муҳаммад Имодий, Сурия Араб Республикасининг СССРдаги элчиси Жамил Шайя қатнашдилар. (ЎзТАГ).

МЕҲМОНДЎСТ РЕСПУБЛИКАМИЗДА

Ўзбекистон меҳнаткашлари Араб социалистик Уйғониш партиясининг Бош секретари, Сурия Араб Республикасининг Президенти Ҳафиз Асадни зўр самимият билан кутиб олмоқдалар. Ҳафиз Асад мамлакатимизда меҳмон бўлиб турган Сурия партия-ҳукумат делегациясига бошчилик қилмоқда. Сурия халқининг вакиллари ҳамма жойда азиз дўстлардек кутиб олинмоқда.

Ҳафиз Асад ва унинг ҳамроҳлари 15 апрель куни туш пайтида В. И. Ленин марказий музейининг Тошкент филиалида бўлдилар.

Меҳмонлар Ленин мемориалининг залларини зўр иштиёқ билан кўздан кечирдилар. Музейда меҳнаткашларнинг доҳийси, Совет Иттифоқи Коммунистик партияси ва жаҳонда биринчи социалистик давлат асосчисининг ҳаёти ва фаолиятини тасвирловчи минг-минглаб экспонатлар бор. Сурия партия ва давлат арбоблари Лениннинг шарқ халқлари ҳаётига жуда катта эътибор берганлигини, партиянинг миллий сиёсатини баён қилувчи ҳужжатларни узоқ вақт кўздан кечирдилар. Совет Ўзбекистони ташкил топганидан буён ярим аср мобайнида босиб ўтган йўлни акс эттирувчи стендлар Ленин ғояларининг бунёдкорлик кучини, совет халқларининг Ильич томонидан чиниктирилган дўстлигини суриялик меҳмонларга намойиш қилди.

Ҳафиз Асад ҳурматли меҳмонлар дафтарига ўз фикрини ёзиб қолдирди. Ҳафиз Асад Лениннинг ҳаётини, унинг революцион фаолиятини тасвирловчи музей экспозицияси билан танишиб чиқиш имконини берганликлари учун Ленин мемориали ходимларига ташаккур изҳор қилди. «Ленин, — деб ёзади Ҳафиз Асад, — жаҳонда биринчи социалистик давлатни вужудга келтирди. Бу давлат барча озодлик кучларининг тараққиёт, озодлик ва мустақиллик учун олиб бораётган курашининг таянчидир».

Суриялик меҳмонлар музейни томоша қилганларидан кейин Тошкентнинг диққатга сазовор жойлари билан танишдилар. Улар В. И. Ленин номидаги майдон атрофида қурилган бинолар ансамблини, А. Навоий номли опера ва балет театрини кўздан кечирдилар. Шаҳар раҳбарлари уй-жой кварталлари қурилиши тез суръатлар билан олиб борилаётганлиги тўғрисида ва шаҳар хўжалиги комплекс ривожлантирилаётганлиги ҳақида, Тошкент метрополитени қурилиши ҳақида суриялик дўстларга сўзлаб бердилар.

Ҳафиз Асад шу куни Юқори Чирчиқ районидаги «Политотдел» колхозида бўлди. Қишлоқнинг неча юзлаб меҳнаткашлари пешвоз чиқиб уни шоду хуррамлик билан кутиб олишди. Азиз меҳмонларни кутиб олиш пайтида одат бўлиб қолган анъанага мувофиқ, колхозчилар дўст Суриянинг Президентига дастурхонда ўзбек диёрининг ноз-неъматларини тутишди.

Колхоз раиси, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони М. Г. Хван қизғин суҳбат пайтида хўжаликнинг ишлари тўғрисида ҳикоя қилди. Бу хўжаликда ўн тўрт миллат вакиллари аҳиллик билан меҳнат қилмоқдалар. Бир йилда ўн бир миллион сўмга яқин даромад олинганлиги, ҳар гектар ердан қирқ центнер пахта ҳосили етиштирилганлиги, деҳқонлар учун икки юз трактор ва элликта пахта териш машинаси етказиб берилганлиги ва бошқа кўп рақамлар партиянинг аграр сиёсати қандай амалга оширилаётганлигини, қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини анча юксалтиришни кўзда тутган тўққизинчи беш йиллик топшириқлари қандай бажарилаётганлигини яққол кўрсатиб берди.

Замонавий социалистик шаҳарнинг ҳамма хусусиятларига эга бўлган посёлкани кўздан кечириш колхоз ҳаётини жуда яхши тасвирлаб берди. Меҳмонлар хореография ансамбли репетиция ўтказаётган маданият саройини, колхоз болалар боғчасини бориб кўрдилар. Ҳафиз Асад колхоз бригадаларидан бирида бўлиб, чигит экишни кўздан кечирди. У тракторга ўтириб, уни эгат бўйлаб бошқариб борди.

Ҳафиз Асад колхозчилар билан хайрлашар экан, уларнинг меҳнатида янгидан-янги муваффақиятларга эришувларини тилади.

КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, КПСС Марказий Комитетининг секретари Б. Н. Пономарев, КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Ш. Р. Рашидов, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси Н. М. Матчонов, Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг Раиси Н. Ж. Худойбердиев ва республиканинг бошқа раҳбар ходимлари юқори мартабали меҳмон билан бирга бўлдилар.

(ЎзТАГ).

Араб социалистик Уйғониш партиясининг Бош секретари, Сурия Араб Республикасининг Президенти Ҳафиз Асад «Политотдел» колхози пахтачилик бригадаси бошлиғи Сергей Квон билан суҳбатлашмоқда.

УзТАГ фотоси.

ҲАФИЗ АСАД ШАРАФИГА ЗИЁФАТ

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми ва Министрлар Совети 15 апрелда Араб социалистик Уйғониш партиясининг Бош секретари, Сурия Араб Республикасининг Президенти Ҳафиз Асад шарафига зиёфат бердилар.

Зиёфатда Ҳафиз Асад билан бирга у бошчилик қилаётган Сурия партия-ҳукумат делегацияси ҳайъатига кирган Сурия Араб Республикасининг партия ва давлат арбоблари ҳозир бўлдилар.

Зиёфатда КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Ш. Р. Рашидов, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси Н. М. Матчонов, республика Министрлар Советининг Раиси Н. Ж. Худойбердиев, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети бюросининг аъзолари ва бюро аъзолигига кандидатлар, Ўзбекистон ССР министрлари ва республика ҳамда унинг пойтахтининг бошқа раҳбар ходимлари ҳозир бўлдилар.

Зиёфатда Ҳафиз Асаднинг сафарида унга ҳамроҳ бўлган КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, КПСС Марказий Комитетининг секретари Б. Н. Пономарев ва бошқа расмий кишилар қатнашдилар.

Самимий дўстлик вазиятида ўтган зиёфат вақтида нутқлар сўзланди.

Ўртоқ Ш. Р. РАШИДОВ нутқи

Азиз ўртоқ Ҳафиз Асад!

Азиз Борис Николаевич Пономарев!

Суриялик азиз ўртоқлар ва дўстлар!

Азиз меҳмонларимиз!

Бугун биз дўст Сурия халқининг намояндаларини — Араб социалистик Уйғониш партиясининг Бош секретари, Сурия Араб Республикасининг Президенти, Араб дунёсининг атоқли сиёсий арбоби, мамлакатимизнинг қалин дўсти ўртоқ Ҳафиз Асадни ва у бошчилик қилаётган Сурия партия-ҳукумат делегациясини зўр мамнуният ва шод-хуррамлик билан кутиб олмоқдамиз.

Сиз, азиз ўртоқ Асадни, сиз билан бирга келган Суриянинг партия ва давлат арбобларини, барча суриялик меҳмонларни, сизлар орқали бутун Сурия халқини Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми ва Министрлар Совети номидан, республиканинг коммунистлари ва барча меҳнаткашлари номидан самимий табриклашга ижозат бергайсиз. Биз сизга ва сиз орқали Сурия Араб Республикасининг барча меҳнаткашларига ўзимизнинг самимий хайриҳоҳлигимизни, чуқур ҳурмат-эҳтиромимизни, қардошларча дўстлигимизни ва энг яхши тилакларимизни изҳор этамиз.

Сизнинг Москвада КПСС Марказий Комитети Бош секретари ўртоқ Леонид Ильич Брежнев билан, партиямиз ва Совет ҳукуматининг бошқа раҳбарлари билан учрашувларингиз ва музокараларингиз самарали бўлиб, тўла ишонч ва ҳамжиҳатлик вазиятида ўтганлигини англаш биз учун ёқимлидир. Бу учрашувлар ва музокаралар мамлакатларимиз ўртасида қарор топган дўстлик, ўртоқлик, ўзаро ёрдам ва ҳар тарафлама ҳамкорлик йилдан-йилга мустаҳкамланиб бораётганлигини яна ва яна бир марта намойиш қилди. Бундай муносабатлар иқтисодий ва сиёсий соҳаларни ўз ичига олган бўлиб, давлат йўли билан ҳам, партия ва жамоат йўли билан ҳам ривожланмоқда.

Сурия мустақилликни курашиб қўлга киритган биринчи кунлардан бошлаб мамлакатларимиз халқлари ўртасида дўстлик ва ўртоқларча ҳамкорлик алоқалари вужудга келди. Суриялик дўстлар, империализм кирдикорларига ва Исроилнинг агрессиясига қарши, ўз мамлакатингизнинг суверенитетини мустаҳкамлаш учун олиб бораётган фидокорона курашингизда совет халқи сиз билан ҳамдамдир. Янги ҳаёт қуриш учун, социал тараққиёт учун курашда ҳам совет халқи сиз билан биргадир.

Фротдаги улкан гидроузел, ирригация системаси, давлат хўжалиги қурилиши ва Совет Иттифоқи билан ҳамкорликда барпо этилаётган бошқа муҳим халқ хўжалик объектлари мамлакатларимиз ўртасида мустаҳкамланиб бораётган дўстликнинг жонли тимсолидир. Шу қурилишларда ишлаётган совет мутахассислари орасида Ўзбекистоннинг ҳам кўпгина намояндалари борлиги қувончли бир ҳолдир.

Сурия халқи Араб социалистик Уйғониш партияси раҳбарлигида ўз мамлакатида прогрессив ижтимоий-иқтисодийислоҳотларни муваффақиятли суратда амалга ошираётганлигидан биз астойдил қувонмоқдамиз. Биз сизлар эришган муваффақиятлар билан фахрланамиз ва барча бунёдкорлик ишларида Сурия халқига чин қалбдан янги-янги муваффақиятлар тилаймиз.

Серқуёш республикамизга ташриф буюрганлигингиз учун сиз, азиз ўртоқ Асадга ва ҳамроҳларингизга самимий ташаккур изҳор қиламиз. Бу биз учун катта шарафдир.

Сиз Ўзбекистонда озгина вақт бўлдингиз. Аммо бизнинг сиз билан учрашувларимиз қувончли ва мароқли бўлди. Бу учрашувларни биз сира унутмаймиз ва қалбимиз тўрида асраймиз. Сиз, азиз суриялик дўстлар, республикамизнинг меҳнаткашлар коллективлари билан, ишчилар синфининг, колхозчи деҳқонларининг ва зиёлиларининг намояндалари билан учрашдингиз. Ҳамма жойда сизни очиқ кўнгил билан, қардошларча, қадрдон ва азиз меҳмон сифатида қабул қилдилар. Барча совет кишилари сингари Ўзбекистон меҳнаткашлари ҳам Сурия халқини, шахсан сизни, азиз ўртоқ Асад, ғоят ҳурмат қилишини ва астойдил, самимий дўст деб билганлигини ўз кўзингиз билан кўриб, бунга қаноат ҳосил қила олдингиз.

Совет — Сурия дўстлиги абадий яшасин ва доимо мустаҳкамлана берсин!

Сурия Араб Республикасининг гуллаб-яшнаши учун, меҳнатсевар ва талантли Сурия халқининг соғлиғи, осойишталиги ва бахт-саодати учун қадаҳ кўтаришга рухсат бергайсиз!

Араб социалистик Уйғониш партияси ва Сурия ҳукумати учун!

Азиз ўртоқ Ҳафиз Асад, сизнинг соғлиғингиз учун, ҳурматли ва азиз меҳмонларимиз — Сурия партия-ҳукумат делегацияси барча аъзоларининг соғлиғи учун!

Сурия ва совет халқларининг самимий ва мустаҳкам дўстлиги учун!

Ўртоқ ҲАФИЗ АСАД нутқи

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари ўртоқ Ш. Р. Рашидов!

Ўзбекистон республикаси Олий Совети Президиумининг Раиси ўртоқ Н. М. Матчонов!

Ўзбекистон Министрлар Советининг Раиси ўртоқ Н. Ж. Худойбердиев!

Азиз ўртоқлар!

Ўртоқ Рашидовнинг дўстлик туйғусига тўлиб-тошган нутқи биз Совет Социалистик Ўзбекистонининг пойтахтига келган пайтдан бошлаб ҳис этган зўр меҳмондўстликнинг яна бир тимсоли бўлди.

Биз ўртоқ Рашидовнинг жўшқин сўзларида халқингизнинг чинакам дўстлик ҳис-туйғулари ифодасини кўрдик ва биз ҳам Совет Иттифоқи халқига худди шундай ҳис-туйғулар билан жавоб берамиз. Сурия Араб Республикаси билан Совет Иттифоқи ўртасида, араб миллати билан ўзбек миллати ўртасида қадим замонлардан мавжуд бўлиб келган мустаҳкам муносабатлар инсоният цивилизациясини бойитди.

Тарихий замонлар тўғрисида гапирганда ўзларининг бутун инсоният бахт-саодати йўлидаги ижодлари билан биз, ҳаммамизга ифтихор бахш этаётган ажойиб олимлар ва ёзувчиларнинг номи беихтиёр эсга тушади. Қадим ўтмишдан бошланган ана шу муносабатлар саҳий заминни яратиб берганлиги, араб халқлари билан Совет Иттифоқи халқлари ўртасидаги муносабатлар шу заминда мустаҳкамланиб, равнақ топиб келаётганлиги бежиз эмас.

Азиз дўстлар! Халқимиз шу кунларда душманга қарши, сионизмга қарши ва унинг Исроилдаги базасига қарши қаттиқ ва шиддатли жанг қилаётганлиги ўзларингизга маълум. Айниқса кейинги кунларда тез-тез содир бўлиб турган ҳарбий тўқнашувлар тўғрисидаги хабарларни кузатиб бораётганлигингизга сира шубҳаланмайман. Душман ўзининг босқинчилик режаларини зўравонлик билан ўтказиш йўлида жон-жаҳди билан уриниб, жамики воситаларни, ўзининг бутун қуролини ишга солмоқда. Аммо халқимиз зўр матонат кўрсатмоқда ва октябрь озодлик уруши вақтида бўлгани каби доимо довюраклик ва мардлик кўрсатаверади. Бизнинг қуролли кучларимиз зўр матонат билан жанг қилмоқдалар, чунки улар ҳозир давом этаётган жанглар октябрь кунларидаги қаҳрамонона олишувларнинг давоми эканлигини биладилар.

Ҳали агрессия давом этаётган экан, уруш ҳаракатлари ҳам тўхтамай давом этаверади, ҳозир душман ҳийла-найранг ишлатиб Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг резолюцияларини бажаришдан бўйин товлашга уринмоқда. Агар у сиртдан бу райондаги аҳволни бартараф этиш йўлини қидиришга розилик берган экан, у аҳволни ўзининг шум ниятларига мос келадиган тарзда бартараф этишга интилмоқда. Аслида эса душманнинг талабларига бўйсуниш ва таслим бўлиш асосида масалани бартараф этиш билан ҳуқуқ ва адолатга асосланувчи сулҳ ўртасида фарқ бор. Модомики, шу фарқ сақланиб қолаётган экан, модомики, душман маккорлик билан ҳийла-найранг ишлатаётган экан, халқимиз масалани бир ёқлик қилишнинг жанговар ҳаракатларни давом эттиришдан бошқа иложи йўқ деб ҳисоблайди. Халқимиз ва унинг қуролли кучлари курашимиз тарихида бурилиш нуқтаси бўлиб қолган 1973 йил октябрь кунларида бўлганидек қаҳрамонона жанг қилишга қаттиқ аҳд қилган.

Октябрь уруши вақтида араблар матонат билан жанг қилганликларини, бизнинг қуролли кучларимиз замонавий қуролни ишлатиш соҳасида катта қобилият кўрсатганликларини бутун дунё билди. Бизнинг янада зўр жасорат билан жанг қилишга азми-қароримиз кун сайин кучаймоқда. Бизнинг қуролли кучларимиз кун сайин тобора кўпроқ тажриба орттирмоқда, бизнинг адолатли ишимизни дунёдаги эрксевар кучлар тобора кўпроқ қўллаб-қувватламоқдалар.

Узининг узоқ тарихи давомида кўпгина истилочиларга зарба берган халқимиз бу сафар ҳам нақадар кўп вақт курашишга тўғри келмасин, бу сафар ҳам ўз одилона ишининг ғалабасига эришишга азми қарор берган.

Азиз ўртоқлар! Бизнинг Совет Иттифоқига қилаётган визитимиз эртага тугайди. Сизларнинг мамлакатингиз тўғрисида, халқингиз ҳақида хотирамизда энг яхши эсдаликлар қолишини таъкидлаб ўтмоқчиман. Иззат-икром учун, мамлакатингизда, Ўзбекистонда бизни чинакам дўстлик туйғулари билан кутиб олганлигингиз учун яна бир бор миннатдорчилик билдирмоқчиман!

Ўртоқ Ш. Р. Рашидовнинг, ўртоқ Н. М. Матчоновнинг, ўртоқ Н. Ж. Худойбердиевнинг сиҳат-саломатлиги учун, ўртоқ Б. Н. Пономаревнинг сиҳат-саломатлиги учун қадаҳ кўтаришни сўрайман. Сурия халқи билан совет халқлари ўртасидаги мустаҳкам дўстлик учун, Совет Иттифоқи билан Сурия ўртасидаги яқин ҳамкорлик учун қадаҳ кўтаришга ижозат бергайсизлар!

Ш. Р. Рашидов билан Ҳафиз Асад ўртоқларнинг нутқлари зўр эътибор билан тингланди ва қарсаклар билан кутиб олинди.

(ЎзТАГ).

МУСТАҲКАМ ҲАМКОРЛИК УЧУН

Араб социалистик Уйғониш партиясининг Бош секретари, Сурия Араб Республикасининг Президенти Ҳафиз Асад марказий телевидение орқали сўзлаган нутқида бундай деди: Биз Сурия — Совет дўстлигини мустаҳкамлаш, мамлакатларимиз ўртасидаги алоқаларни кучайтириш ва ҳамкорликни кенгайтириш учун ҳеч қачон куч-ғайратимизни аяган эмасмиз.

Мен хурсандчилик билан шуни қайд қиламанки, деб таъкидлади у, бизнинг шу визит вақтида КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари Л. И. Брежнев билан, СССР Олий Совети Президиумининг Раиси Н. В. Подгорний, СССР Министрлар Советининг Раиси А. Н. Косигин билан, мамлакатингизнинг бошқа раҳбар арбоблари билан учрашувимиз аввалги барча учрашувлар каби муваффақиятли бўлди. Бу учрашув дўстлик руҳида ўтди. Биз ҳар икки томонни қизиқтираётган турли масалаларни муҳокама қилдик. Бу учрашув шу жиҳатдан алоҳида маъно касб этадики, у ўтган йил октябрь ойидаги урушдан кейин биринчи учрашувдир. Бизнинг халқимиз ва унинг Қуролли Кучлари фидокорона уруш қилган эдилар. Ана шу уруш вақтида агрессорлар ўзининг ҳаққоний ишини қаттиқ туриб ҳимоя қиладиган халқни ҳеч қачон енга олмаслигини ва халқларнинг ҳуқуқлари муқаддас эканлигини яна бир бор тасдиқлади. Октябрь уруши вақтида мавжуд проблемалар адолат асосида ҳал этилган, халқларнинг ҳуқуқлари таъминланган ва жабр-зулмнинг ҳар қандай кўриниши тугатилган чоғдагина ер куррасининг ҳар бир қисмида тинчликка эришиш мумкин эканлиги ҳам исбот қилинди.

Совет Иттифоқи жонажон юртини ҳимоя қилиш ва агрессияга ҳамда оккупацияга қарши кураш ишида жуда катта ва порлоқ тажрибага эгадир. Бу эса табиий, сизларнинг оккупация ва агрессияга зарба бераётган барча халқларни қўллаб-қувватлашингизга имконият туғдиради.

(ТАСС).

ҲАМЮРТ ЖАНГЧИЛАР БИЛАН УЧРАШУВ

Москва гарнизони бўлинмаларидан бирининг жангчилари ўтган якшанба куни Ўзбекистон фани ва маданияти ходимлари делегациясини энг азиз меҳмонлардек кутиб олишди. Бу солдатларнинг кўпчилиги хизматни ўташга серқуёш республикамиздан келганлиги учун ҳам бу учрашув айниқса қувончли бўлди.

Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг мухбир аъзоси Х. Т. Турсунов экономика ва маданиятни ривожлантиришда Ўзбекистон қўлга киритган муваффақиятлар тўғрисида, республика меҳнаткашлари Ўзбекистон ССР ва Ўзбекистон Компартиясининг 50 йиллигини кутиб олишга қандай тайёргарлик кўраётганликлари ҳақида, юбилей йилида Ватанга беш миллион тонна «оқ олтин» армуғон этишга аҳд қилган пахтакорларнинг шонли ишлари тўғрисида сўзлаб берди.

Ўзбекистондан келган артистлар ҳамюртларига катта концерт қўйиб беришди. Жангчилар СССР халқ артисти Галия Измайлова, Ўзбекистон ССР халқ артисти Сасон Беньяминов, Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артист Муҳаббат Шамаева, артистлардан Герман Ханиданян, Дилафруз Жабборова, эстрада қўшиқлари ижрочиси Эсон Қандов ва Ўзбекистоннинг бошқа санъат усталарини қизғин қарсаклар билан кутиб олдилар. Ўзбекистон делегациясига моҳир солдатлар ясаган буюмлар — эсдалик совғалари топширилди.

УзТАГ мухбири.

«ЎЗБЕКИСТОН—50» ИШЧИНОМАСИ

ЧЎҚҚИЛАР

Бир кунда 85 тонна ёғ ишлаб чиқардик. Кунлик иш унумини ҳеч қачон бу даражага кўтара олмаганмиз. Узоқ йиллардан буён шу юксак чўққини забт этишга уриниб келардик. Кимки, ҳалол меҳнат қилса, ҳамиша яхшироқ ишлашга интилса, эртами-кечми, албатта, мақсадига етади. Биз ҳам мақсадимизга етдик. Фақат бир кунгина эмас, ҳар куни муттасил шунчадан маҳсулот бера бошладик. Бу — бутун коллективнинг мардона меҳнати, бедор ўтказган кечалари, кундалик орзу-ўйлари, ақл-заковати маҳсули.

Биз Ўзбекистон ССР ва Ўзбекистон Компартиясининг юбилей йилини ана шундай катта одим билан бошладик. Бу муваффақият менга корхонамиз босиб ўтган шонли йўлни эслатди. Унинг 60 йиллик тарихи бор. Заводнинг бешигини тебратган кишилар илгари бу ерда аҳвол қандай бўлганини мана бундай тасвирлашади:

...1913 йил эди. Бухородан келган савдогар Абамаля Симкаев Асакада ёғ заводи қурди. 6 та гидропресс ўрнатди. Техниканинг «тили»ни биладиган одам бўлмагани учун у чет элдан мутахассис ёллади. Аҳвол оғир, шароит ёмон эди. Асосий иш қўл кучи билан бажариларди. Заводда 500 дан ортиқ киши ишларди. Шундан 300 ишчи фақат юк таширди. Ишчилар кунига 14 соатдан ишлашса ҳам, уларга жуда оз миқдорда ҳақ тўланарди. Завод бир кеча-кундузда 6 тонна ёғ ишлаб чиқарар, машиналар камқувват бўлгани учун кўп ёғ кунжарада қолиб кетарди.

Корхонага биринчи қадам қўйган, тонна-тонна чигитни орқалаб ташиган, ёғ ишлаб чиқаришни биринчи ўзлаштирганлар кимлар бўлдийкин, дерсиз. Биз уларни яхши биламиз. Григорий Ломовцев, Тилаболди Матмусаев, Александр Боков, Турғунбой Усмонов, Илларион Иосипович Житков, Августина Коленкова, Ҳатам Мамишевнинг ҳаёти корхонамиз ҳаёти билан чамбарчас боғлиқ. Улар заводнинг тарихини яратган кишилардир. Биттаси пахта заводларидан чигит келтирган бўлса, бошқаси биринчи гидропрессда ишлаган, яна бошқа бири одамларни яхши ният билан шу заводга етаклаган. Шундай улкан корхонанинг бунёдга келишида уларнинг қанчадан-қанча меҳнатлари сингган.

Ана шу табаррук кишиларнинг кўпи ҳали ҳаёт, пенсия ёшидан ошиб кетишган. Лекин ишламасдан туролмайдиган бу одамлар заводдан алоқаларини узганлари йўқ, тез-тез келиб ўтмишдан лавҳалар айтиб берадилар. Биз уларнинг ҳикояларидан кўп нарсаларни билиб олганмиз.

Улуғ Октябрь инқилоби корхонамиз ҳаётида катта бурилиш ясади, истиқбол йўлини очиб берди. Завод бойнинг қўлидан давлат ихтиёрига ўтди. 1924 йилда у қайта қурилди. Қўл меҳнати оз бўлса-да енгиллашди. Маҳсулот ишлаб чиқариш икки марта кўпайди. 1930 йилда эски машина-механизмлар янгиланди, қўшимча гидропресслар ўрнатилди. Иш шароити бир мунча яхшиланди.

Завод энди қаддини ростлаётган бир пайтда Улуғ Ватан уруши бошланди. Эл қатори заводнинг навқирон йигитлари ҳам бирин-кетин фронтга жўнадилар. Ҳамма иш хотин-қизларга қолди. Лекин улар бўш келишмади, корхона бир маромда ишлади. Мамлакат мудофаа фондига завод коллективи ҳам топган-тутганини юбориб турди.

Йиллар ўтди. Завод ҳам, коллектив ҳам ўсди, улғайди. Туб ўзгаришлар рўй берди. Завод қайта реконструкция қилинди. Эски гидропресслар ўрнига форпресслар қўйилди. Кийин ишлар механизациялаштирилди. Экстракция цехи қурилиб, ишга туширилди. Корхона тараққиётнинг ойдин йўлига чиқиб олди. Илғор корхоналар сафидан ўз ўрнини топди. Маҳсулот ишлаб чиқариш завод ташкил топган даврдагига нисбатан 13 марта кўпайди. Илгари фақат битта бойга хизмат қилган завод эндиликда 30 та шаҳарга ёғ жўнатади. Корхонамиз маҳсулоти жаҳон бозорига ҳам чиқди. Бўлтур Германия Демократик Республикаси билан Афғонистонга 3200 тонна ёғ, Кубага 1000 тонна кунжара экспорт қилдик.

Завод беш йилликнинг белгиловчи йилига яхши натижалар билан келди. Уч йиллик план ошириб бажарилди. Шу давр ичида 49 миллион 273 минг сўмлик маҳсулот реализация қилинди. Бу, планда белгиланганидан 4 миллион 350 минг сўм кўп. 1973 йил ҳам катта меҳнат кўтаринкилиги билан нишонланди. Меҳнат унумдорлигини ошириш бўйича беш йилликнинг охирига мўлжаллаган даражага етиб олдик. Бир йилда 25 минг 584 тонна ёғ ишлаб чиқарилди. 17 миллион 24 минг сўмлик маҳсулот реализация қилинди. Бу, пландагидан 37 минг сўмлик ортиқ. Фойда олиш плани 118,9 процент адо этилди, ёки 597 минг сўм ўрнига 714 минг сўм фойда олинди. Заводнинг рентабеллик даражаси планга нисбатан 3,7 процент ўсди. Маҳсулот таннархи 39 минг сўмга арзонлаштирилди.

Маҳсулот сифатини яхшилаш чоралари кўрилди. Ёғ оқлаш цехига янги ускуна ўрнатилди. Ҳафтанинг ҳар душанбаси «сифат куни» деб эълон қилинди. Сифат кунида бош инженер Маҳмуджон Турсунов бир ҳафталик ишга якун ясайди.

«Сифат куни»да айтилган фикр-мулоҳазалар, таклифлар ўз вақтида амалга оширилади. Мўлжал тўғри олинди ва катта ютуқларга эришилди. 1973 йилда иккинчи сорт ёғ ишлаб чиқариш пландаги 7607 тоннадан 4350 тоннага тушди. Биринчи сорт ёғ тайёрлаш эса кўпайди. Пландаги 13 минг 636 тонна ўрнига 15,5 минг тонна биринчи сорт ёғ ишлаб чиқарилди. Шу ҳисобга завод 192 минг сўм қўшимча даромадга эга бўлди.

Белгиловчи йилнинг уч ойи якуни янада қувонарли. Маҳсулот ишлаб чиқариш плани ошириб бажарилди. Меҳнат унумдорлиги планга нисбатан 10,9 процент кўтарилди. Пландан ташқари кўп миқдорда фойда олинди. Ёғнинг кунжарада қолиб кетиши анча камайтирилди. Энг қувончлиси шуки, корхонамиз 1974 йилнинг июнь ойи ҳисобига маҳсулот бермоқда. Ҳисоб китоб қилиб кўрдик: беш йиллик планни 4,5 йилда уддалаймиз!

Бу муваффақиятга қандай қилиб эришилди? Аввало, бутун иш даври учун аниқ график тузилди. Шу графикка мувофиқ ҳар куни 85 тонна ёғ ишлаб чиқариш қатъий қилиб қўйилди.

Иккинчидан, момиқ ажратиш цехи йилига 60-70 минг сўм зарар келтирарди. Бу цехнинг кераги йўқ эди. Уни тугатиб, ўрнига чигит майдалайдиган цехни кўчирдик. Цехга янги, юқори унумли ускуна қўйдик. Оқибатда заводнинг ишлаб чиқариш қуввати 25-30 процент ортди.

Учинчидан, иш тўғри ташкил этилди. Заводимизда: «Республикамизнинг шонли юбилейига муносиб совға тайёрлаймиз!», деган шиор остида оммавий ҳаракат бошланди. Корхонамиз бу йил қардош Қирғизистон ССР Ўш областининг Қорасув ёғ заводи билан мусобақа ўйнаган.

Қорхона маъмурияти, партия, касаба союз ва комсомол ташкилотлари мусобақага раҳбарликни яхшиладилар, унинг таъсирчанлигини таъминламоқдалар. Ҳар ойда мусобақани якунлаб, ғолибларни рағбатлантириб турибмиз. Мусавара Юсупова бошлиқ бригада 1973 йил социалистик мусобақаси ғолиби бўлди. Заводнинг кўчма Қизил байроғини қўлга киритди. Бу йил январь ойида эса Саидаҳмон Тошматов бригадаси ўзиб кетди.

КПСС Марказий Комитетининг партияга, совет халқига Мурожаатида айтилганидек, социалистик мусобақанинг қудратли тўлқинида ажойиб зарбдорлар ва меҳнат қаҳрамонлари ўсиб етишди. Халқимиз уларни ҳақли суратда новаторлар, илғорлар деб атайди. Бизнинг корхонамизда ҳам ана шундай илғорларнинг катта отряди камол топди. Абдурауф Абдураҳмонов, Сотқинбой Холқўзиев, Магбе Исмоилов, Нина Семичко, Раим Ражабов, Вафо Хонбеков... Улар шахсий намуна кўрсатаётган, ишлаб чиқаришни ташкил этиш формалари ва методлари ҳақидаги эскириб қолган тасаввурларга барҳам бераётган ишчилардир. Аллақачон эл оғзига тушган бу ишчилар ўз бурчларини ҳар доим аъло даражада бажариб келмоқдалар, корхонанинг шон-шуҳратини ошириш йўлида сидқидилдан меҳнат қилмоқдалар.

Беш йилликнинг тўртинчи йили бизнинг корхонамиз учун ҳам ажойиб ғалабалар йили бўлади, деган қатъий ишонч билан ишлаяпмиз.

Озод ОЛИМОВ,
Андижон область, Ленинск шаҳридаги ёғ-экстракт заводининг директори.

ЧЕТ ЭЛЛАРДА

ЯНГИЛИКЛАР
ХАБАРЛАР
ВОҚЕАЛАР

ҲАМКОРЛИК ПЛАНИ ИМЗОЛАНДИ

БАҒДОД, 15 апрель. (ТАСС). Бу ерда Ироқ—Совет дўстлиги жамияти ва чет мамлакатлар билан дўстлик ва маданий алоқа Совет жамиятлари иттифоқи ҳамда Совет—Ироқ дўстлиги жамияти ўртасида 1974—1975 йилларда маданий ҳамкорлик қилиш плани имзоланди.

План ҳар иккала давлатнинг бир-бирига делегациялар, виставкалар, кинофильмлар ва Совет Иттифоқи билан Ироқ халқлари ҳаётига бағишланган адабиёт ва бошқа информация материалларини юбориб туришни назарда тутади.

Араб социалистик Уйғониш партияси маҳаллий раҳбарлигининг аъзоси Наим Ҳаддод планни имзолаш маросимида сўзга чиқиб, ҳар иккала мамлакат халқлари ўртасида мавжуд дўстлик ва ҳамкорлик муносабатлари Ироққа унинг империализмга қарши, миллий мустақиллик ва социал тараққиётни мустаҳкамлаш манфаатлари йўлида олиб бораётган курашига берилган муҳим мадад эканлигини таъкидлаб ўтди.

СССР ЁРДАМИДА

ДЕҲЛИ. Ҳиндистон нефтни қайта ишлаш саноатининг ишлаб чиқариш қуввати тўртинчи беш йиллик план йилларида анча ошди ва 1973—1974 молия йилида 20,52 миллион тоннани ташкил этди.

Ҳиндистон ҳукумати ҳузуридаги информация ва матбуот бюросининг хабар беришича, Уттар-Прадеш штатининг Матхура шаҳрида нефтни қайта ишлаш заводининг қурилиши, шунингдек давлат секторига қарашли бўлган ва совет мутахассислари иштирокида қурилган корхоналарни кенгайтиришда Совет Иттифоқининг берган ёрдами нефтни қайта ишлаш заводларининг ишлаб чиқариш қувватини ҳозирги вақтда йилига 20,5 миллион тоннадан бешинчи беш йилликнинг охирида 36,5 миллион тоннага етказиш имконини беради.

УНУТИЛМАС КУН

Австрия пойтахти — Вена шаҳри Совет Армияси томонидан немис-фашист босқинчилардан озод этилган кунни нишонлади. 1945 йилнинг баҳори миннатдор австрияликларнинг хотирасида абадий сақланиб қолди.

Австрияни озод қилиш учун совет халқи ўзининг неча ўн минглаб энг яхши фарзандларининг азиз жонини фидо қилди, деди ТАСС мухбирига бутун авлоди ишчи бўлган кемасоз Фридрих Кот, биз австрияликлар буни эсдан чиқаришга ҳаққимиз йўқ.

Совет Армияси бўлмаганида Австрия немис-фашист босқинчиларидан халос бўлолмас эди. Бу—тарихий ҳақиқатдир, деди ёзувчи Петер Туррини. Ватанимнинг ёш авлоди Совет Иттифоқи Австрияни озод қилиш ишига қўшган ғоят катта ҳисса ҳақидаги ҳақиқатни билмоғи лозим. Бу бизнинг совет халқи билан ҳозирги ва келгусидаги муносабатларимиз учун муҳимдир. (ТАСС).

ЖАҲОН БИР ҲАФТА ИЧИДА

МУСТАҲКАМ ВА АДОЛАТЛИ ТИНЧЛИК УЧУН

Жаҳон матбуоти Совет—Сурия музокараларини, Катта Кремль саройидаги зиёфатда КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари Л. И. Брежнев билан Араб социалистик Уйғониш партияси Бош секретари, Сурия Араб Республикаси Президенти Ҳафиз Асаднинг сўзлаган нутқларини кенг шарҳламоқда. Газеталар музокаралар самимият ва ҳамжиҳатлик вазиятида ўтганлигини таъкидламоқдалар.

Суриянинг «Ал-Баас» ва «Ас-Савра» газеталари Л. И. Брежнев билан Ҳафиз Асад сўзлаган нутқларни тўла босиб чиқардилар ва Суриянинг қўшинларни ўзаро чекинтириш тўғрисидаги ҳар қандай битим Яқин Шарқ можаросини умуман бартараф қилишнинг таркибий қисми деб, Исроил қўшинларини босиб олинган барча араб ерларидан тамомила олиб чиқиб кетиш йўлидаги бир қадам деб ҳисоблаш керак, деган фикрига Совет Иттифоқи тамомила қўшилганлигини қайд қиладилар. «Ас-Савра» газетаси СССР Яқин Шарқда адолатли тинчлик тарафдори бўлиб майдонга чиқаётганлигини таъкидлайди. Бунинг маъноси шуки, Исроил қўшинларини 1967 йилда ва ундан кейин босиб олинган барча территориялардан олиб чиқиб кетиш, шу райондаги барча давлатларнинг хавфсизлиги ва суверенитетини таъминлаш, фаластинлик араб халқининг қонуний ҳуқуқларини ҳурмат қилиш керак.

Ливанда чиқадиган «Ан-Нидо» газетаси Л. И. Брежневнинг Совет Иттифоқи халқларнинг озодлик курашини доим қўллаб-қувватлаб келди ва қўллаб-қувватлайверади, деган сўзларини алоҳида таъкидлаб кўрсатади.

Туниснинг ТАП информация агентлиги КПСС Марказий Комитети Бош секретарининг Кремлдаги зиёфатда сўзлаган нутқининг батафсил баёнини тарқатиб, «Совет Иттифоқи араб мамлакатларини қўллаб-қувватлаётганлигини яна изҳор қилмоқда», деб уқтириб ўтади. Агентлик Л. И. Брежневнинг агрессор ва унинг ҳомийлари проблемани тубдан, кенг кўламда ҳал этишдан бўйин товлашга яна уриниши мумкин, деб огоҳлантирганлигига эътиборни жалб этади.

Қоҳира радиоси Яқин Шарқдаги хатарли тангликни бартараф қилмоқ учун Совет—Сурия музокаралари муҳим аҳамиятга эга эканлигини таъкидлайди.

Ҳиндистоннинг ЮНИ агентлиги «Л. И. Брежнев Исроил қўшинларини босиб олинган барча араб территорияларидан олиб чиқиб кетишни қатъий ва кескин талаб қилди» деб уқтириб ўтади. КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари, деб қайд қилади агентлик, Сурия Араб Республикасининг Президентини ишонтириб, Совет Иттифоқи миллий озодлик учун курашаётган араб халқларининг қонуний ҳуқуқларини изчил қўллаб-қувватлайверади, деди ва Исроил агрессиясининг оқибатларини тугатишга даъват этди.

Социалистик мамлакатларнинг матбуоти Л. И. Брежнев нутқининг батафсил баёнини босиб чиқарди. Чехословакиянинг «Руде Право» газетаси Совет сиёсатининг аниқ-равшанлиги ва изчиллигини, бу сиёсат агрессияга қарши, араб халқларининг қонуний ҳуқуқларини қўллаб-қувватлашни ҳамиша кўзда тутганлигини ва бундан буён ҳам кўзда тутажагини уқтириб ўтади. Венгриянинг «Непсава» газетаси қуйидагиларни ёзади: Совет Иттифоқи Сурия халқи билан қардошларча алоқаларни мустаҳкамлаш учун, Суриянинг ўз мустақиллигини мустаҳкамлаш ва социал тараққиёт йўлидаги курашини қўллаб-қувватлаш учун ҳамиша ҳамма чораларни кўриб келди ва бундан буён ҳам кўраверади.

ФРАНЦИЯДАГИ ПРЕЗИДЕНТ САЙЛОВИГА ДОИР

Франция президенти Жорж Помпиду вафот этганлиги сабабли мамлакатда янги давлат бошлиғини сайлаш зарур бўлиб қолди. Конституцияда белгилаб қўйилган қатъий муддатларга биноан, бу сайлов 5 май кунига тайинланди. Шу куни номзодларнинг биронтаси ҳам овозларнинг мутлақ кўпчилигини олишга муваффақ бўлмаса, орадан икки ҳафта ўтгач овоз беришнинг иккинчи даврасп ўтказилади, бу даврда биринчи даврада энг кўп овоз олган икки даъвогаргина қатнашади.

Сайловолди кампанияси расмий равишда 19 апрель куни бошланади, аммо мамлакат ҳозирнинг ўзидаёқ ўткир сиёсий кураш даврига кирди. Йигирмага яқин номзод президентлик лавозимини эгаллашга ҳаракат қилмоқчи эканлигини эълон қилди. Келаси ҳафта ичида даъвогарлар муқаррар равишда камайиши ҳисобига уларнинг рўйхати анча сийраклашиб қолади. Чунки уларнинг кўплари асосий талабни бажара олмасликлари — номзодни ҳақиқий деб топиш учун зарур бўлган камида юз муниципал кенгашчининг қўллаб-қувватлашига эриша олмасликлари табиий.

Асосий партиялар ва гуруҳлар бўлажак сайловдаги ўз позицияларини ҳозирнинг ўзидаёқ белгилаб олдилар. Сўл кучлар ўз жипсликларини яққол намойиш этиб, битта номзодни кўрсатдилар. Айни шу нарса ҳозир мамлакатнинг сиёсий ҳаётида энг асосий воқеа бўлиб қолди. Социалистик партиянинг биринчи секретари Ф. Миттеран шундай номзод бўлди. Коммунистик ва социалистик партиялар, шунингдек сўл радикаллар ҳаракати унинг номзодини қўллаб-қувватладилар.

Франция Коммунистик партияси Марказий Комитетининг бўлажак сайловга бағишланган пленуми барча французларга мурожаат қилиб, сўл кучларнинг номзоди учун овоз беришга чақирди. Франция Компартиясининг бош секретари Ж. Марше пленум тамом бўлгандан кейин матбуот конференциясида сўзга чиқиб, уч сўл партиянинг 1972 йилда қабул қилинган қўшма ҳукумат программаси шу партияларнинг сайлов программаси бўлади, деб тушунтириб берди.

Ҳукумат коалициясидаги партиялар ҳозирча ягона бир номзодни кўрсатиш тўғрисида келишиб олганича йўқ. Де голчиларнинг Республикани ҳимоя қилиш иттифоқи партияси Марказий Комитети 7 апрель куни собиқ Бош министр, Бордо шаҳрининг мэри Ж. Шабан-Дельмас номзодини қўллаб-қувватлашга қарор қилди. Айни вақтда Миллат мажлисининг раиси Э. Фор ўз номзодини овозга қўйиш ниятида эканлигини айтди. Эртаси куни ҳукмрон блок номзодлари учтага етди: аввалги икки номзод ёнига мустақил республикачиларнинг раҳбари, экономика ва саноат министри В. Жискар д'Эстен ҳам қўшилди. Бироқ, шу ҳафта ичи Э. Фор президентлик лавозими учун бундан буён курашишдан воз кечди.

Сайлов кампанияси кучайиб бораётган синфий кураш, нарх-наво тўхтовсиз ошиб бораётганлиги, ишсизлик, иқтисодий аҳволнинг умумий ёмонлашуви вазиятида бошланмоқда. Буларнинг ҳаммаси бўлажак сайловолди олишувларини жуда кучайтиради, албатта.

ИСРОИЛДА ҲУКУМАТ ТАНГЛИГИ

11 апрелда Исроил Бош министри Г. Меир, сўнгра эса бутун Исроил ҳукумати истеъфо берди. Бу истеъфо Тель-Авив томонидан ўтказиб келинган ҳарбий авантюра, территорияларни экспансия қилиш ва агрессия сиёсатининг кўпданоқ етилган танглиги оқибати бўлди.

Октябрдаги можаро «яшин тезлигида уруш қилиш» ва Исроилнинг араб давлатларига нисбатан «ҳарбий жиҳатдан ғоят устунлиги» доктринасига қақшатқич зарба берди. Сионистларнинг раҳбарлари чорак аср мобайнида ана шу доктринани зўр бериб тарғиб этган эдилар. Лондонда чиқадиган «Таймс» газетаси таъкидлаб ўтганидек, «мамлакат Исроилнинг ҳарбий кучлари унинг олдида турган проблемаларни ҳал этишни таъминлашга қодир эканлигига ишонмай қўйди». Исроил 1967 йил июнь ойидаги агрессия натижасида арабларнинг 60 минг квадрат километр ерларини тортиб олган эди. Ана шу ерлар ҳисобига Исроил чегараларининг кенгайтирилиши Исроил давлатининг хавфсизлигини таъминловчи мустаҳкам гарантия, деган афсона ҳам чиппакка чиқарилди.

Шу нарса аён бўлиб қолдики, Тель-Авив аввалги босқинчилик сиёсатини сурбетлик билан ўтказадиган бўлса, келажакда янги урушлар келиб чиқиши мумкин, холос. Бу урушлар давомида Исроилнинг халқаро майдонда якканиб қолиши янада кучаяди ва айни вақтда Араб Шарқининг территория, аҳолисининг сони жиҳатидан, нефть ва бошқа табиий ресурслар миқдори жиҳатидан катта устунлиги ва пировард натижада иқтисодий потенциали жиҳатидан устунлиги каби доимий омиллар янада зўр куч билан таъсир кўрсатади. Гистадрут (Исроил касаба союзлари федерацияси)нинг яқинда бўлиб ўтган съездида ҳукумат сиёсатининг кескин танқид қилинганлиги эътиборга сазовордир.

Урушдан ва доимий ҳарбий тайёргарликдан тинкаси қуриган халқ норози бўлибгина қолмади. Бу норозилик ҳукумат коалицияси партиясига, шу жумладан Г. Меир раҳбарлик қилиб келган «ишчи» партиясига ҳам ёйилди. Министрлар кабинетида ҳам кескин ихтилофлар бошланди.

Меир истеъфо берганидан кейин ўта ўнг оппозициячи «Ликуд» блоки ҳокимият тепасига чиқиб олишга интилмоқда.

Фашистларга тарафдор бўлган собиқ «Херут» партияси «Ликуд» блокининг асосий кучидир. Сиёсий кузатувчилардан кўпчилигининг фикрича, «Ликуд» блокининг ҳукуматни тузишга боғлаган умидлари рўёбга чиқиши қийин. Мамлакатда яқин ойлар ичида янги парламент сайлови ўтказилса керак.

Исроил Компартияси Меир ҳукуматининг истеъфога чиқиши «Октябрдаги урушга олиб келган ва сулҳ тузилишига тўсқинлик қилган сиёсий йўлнинг барбод бўлганлиги»ни исбот қилади, деб жуда тўғри баҳо берди. Исроил Коммунистик партияси Марказий Комитетининг бош секретари М. Вильнер таъкидлаб ўтганидек, «Исроилнинг сиёсий йўлини ўзгартириш, аннексия даъволаридан воз кечиш ва фаластинлик араб халқининг ҳуқуқларини тан олишгина тангликка хотима беради ва Яқин Шарқда адолатли ва мустаҳкам тинчлик ўрнатишга олиб келади».

А. БИРЮКОВ,
Ю. ЛОПАТИН
С. ЛОСЕВ,
(ТАСС).

---

16 ИЮНЬ — СССР Олий Советига САЙЛОВЛАР КУНИ

ПУХТА ҲОЗИРЛИК

ТЕРМИЗ, («Совет Ўзбекистони» мухбири). Жарқўрғон район партия комитети саноат корхоналарида, колхозларда, қишлоқ ҳамда посёлкаларда СССР Олий Советига бўладиган сайловларга ҳозирлик ишларини қизғин тус олдириб юборди. Яқинда бўлиб ўтган район партия комитетининг кенгайтирилган бюроси сайловларга пухта тайёргарлик кўришга қаратилган конкрет тадбирларни тасдиқлади.

Районда жами 30 сайлов участкаси тузилди. Сайлов участкалари қошида ва йирик аҳоли пунктларида 54 агитпункт ташкил этилиб, уларнинг мудирлари ва ўринбосарлари райком бюросида тасдиқланди. Партия ташкилотлари секретарлари, агитпункт мудирлари, агитаторлар, сиёсий ахборотчилар, сиёсий ташкилотчилар, қишлоқ «билим» жамиятлари раислари иштирокида бир кунлик семинар-кенгаш бўлиб ўтди. Бунда сайловга ҳозирликнинг бориши ва галдаги вазифалар ҳақида район партия комитетининг секретари М. Эсонов доклад қилди.

Шу кунларда сайловчилар рўйхатларини тузишга агитаторлар, сиёсий ташкилотчилар, сиёсий ахборотчилар, зиёлилардан иборат 1500 га яқин киши сафарбар этилди. Улар учун махсус инструктив семинар ҳам бўлиб ўтди.

Район партия комитети ва район ижроия комитети агитпунктларни радио, телевизор билан таъминлашга, кўргазмали агитацияни кучайтириш, сайловга бағишланган шиорлар, плакатларнинг дала шийпонларида бўлишини таъминлашга жиддий эътибор бермоқда. Ҳозиргача агитпунктларнинг аксариятига телефон, радио, телевизор ўрнатилди. Ҳамма агитпунктлар сайлов тўғрисидаги Низом, СССР Конституцияси, кундалик газета-журналлар билан таъминланди. Агитаторларнинг қатъий график асосидаги навбатчилиги ташкил этилди.

А. ХАЛИЛОВ.

СССР Олий Советига сайлов ўтказувчи Тошкент шаҳар Куйбишев районидаги 52/7 сайлов участкасида агитация ва пропаганда ишлари кенг авж олмоқда. Суратда: агитаторлардан А. Қўзиев, Д. Нуриддинова ва В. Мазитов ўртоқлар сайловчилар билан суҳбатга тайёрланмоқдалар.

И. Глауберзон фотоси.

ЧИГИТ ЭКИШ ҚАНДАЙ БОРМОҚДА

Республика областларида чигит экишнинг бориши тўғрисида шу йил 15 апрелга бўлган

МАЪЛУМОТ

Биринчи стун — областлар; иккинчи стун — план (минг гектар ҳисобида); учинчи стун — бир кунда экилгани (минг гектар ҳисобида); тўртинчи стун — жами экилган майдон (минг гектар ҳисобида); бешинчи стун — планга нисбатан процент ҳисобида

АНДИЖОН	184,9	—	184,9	100,0
Жиззах	117,2	0,9	108,4	92,4
Сурхондарё	136,0	3,3	121,4	89,3
Наманган	133,0	5,3	116,8	87,8
Фарғона	191,0	8,4	123,7	64,8
Сирдарё	130,0	5,1	66,1	50,8
Тошкент	139,9	2,6	63,9	45,7
Қашқадарё	127,0	—	41,3	32,5
Бухоро	163,0	0,6	52,3	32,1
Самарқанд	174,0	0,1	35,5	20,4
ҚҚ АССР	123,0	0,1	0,1	—
Хоразм	106,1	—	—	—
Республика бўйича:	1725,0	26,4	914,4	53,0

СССР Савдо министрлиги ва центросоюзда

СССР Савдо министрлиги билан центросоюз 1974 йил 15 апрелдан бошлаб кийим-кечакларнинг, ип газлама, жун ва шойи газламаларнинг, пойафзал, трикотаж буюмлар, ич кийим, галантерея буюмларининг айрим турларини пасайтирилган нархлар билан сотишни ташкил этдилар.

Мазкур товарлар ихтисослаштирилган магазинларда, секцияларда, бўлимларда, ярмаркалар ва павильонларда сотилади.

«Союз—Аполлон» программаси амалда

«Союз—Апполон» программаси бўйича биргаликда ўтказиладиган Совет—Америка космик экспериментини тайёрлашда қатнашувчи совет мутахассислари билан космонавтлари группаси 14 апрелда АҚШга жўнаб кетди. Унинг составида лойиҳанинг Совет томонидан техникавий директори — СССР Фанлар академиясининг мухбир аъзоси К. Д. Бушуев, СССРнинг космонавт учувчилари А. С. Елисеев, А. А. Леонов, В. Н. Кубасов, В. Ф. Биковский, шунингдек инженерлар бор.

Совет мутахассислари ва космонавтлари Хьюстондаги бошқариладиган космик учишлар марказида космосда биргаликда ўтказиладиган эксперимент борасида ишларни давом эттирадилар.

ТЕКШИРИШДАН КЕЙИН

Тошкент область ижроия комитети. Қуйи Чирчиқ райони меҳнаткашлари редакцияга ёзган хат область ижроия комитетининг бўлимлари ва бошқармаларида муҳокама қилинди. Область соғлиқни сақлаш бўлимидан маълум қилинишича, Қуйи Чирчиқ районидаги Ленин номли колхозда 50 ўринли қишлоқ участка касалхонаси очилган. У Қўрғонча қишлоқ Совети аҳолисига стационар медицина ёрдами кўрсатади. Қўрғонча посёлкасида эса амбулатория ишга туширилади ва аҳолига хизмат қилади.

Область автомобиль йўллари қуриш ва улардан фойдаланиш бошқармасининг 1974 йилги планида Солдатский ва Қўрғонча посёлкалари ўртасидаги 9 километрлик йўлни асфальтлаш, Гул қишлоғи ва Қўрғонча посёлкаси, Гул — Восток — Комсомол қишлоқлари ўртасидаги йўлларни ремонт қилиш назарда тутилган.

Қуйи Чирчиқ район матлубот жамиятининг правлениеси аҳолига савдо хизмати кўрсатишни яхшилаш чораларини кўрмоқда. Қўрғонча посёлкасидаги 50-мактаб учун 320 ўринли қўшимча бино қуриш планлаштирилди.

МАРДЛИК — МАНГУЛИК

ОЛТИН ЮЛДУЗ

Бундан 40 йил муқаддам 1934 йил 16 апрелда СССР Марказий Ижроия Комитетининг қарори билан Совет Иттифоқи Қаҳрамони унвони таъсис этилган эди. Шундан буён Совет Иттифоқи ва бошқа мамлакатлар гражданларидан 12 мингдан кўпроқ киши шу юксак мукофотни олишга сазовор бўлди.

1934 йил февралида Чукот денгизи музлари орасида қолган «Челюскин» пароходи чўкиб кетди. Юздан ортиқ киши муз устида қолди. Уларнинг орасида чоллар, аёллар, болалар бор эди. Кемадаги озиқ-овқат, дори-дармон ва иссиқ кийим запасларидан озгина қисмини қутқариб қолиш мумкин бўлган эди. Тез орада ёрдам кўрсатилишига умид йўқ. Лагерь қурилган сузиб юрувчи муз кишилар ҳаётини хавф остида қолдириб, ёрилиб кетарди.

Денгиздаги кема ҳалокатига учраган кишиларнинг ҳалок бўлиши сўзсиз бўлиб туюлган бир пайтда бутун дунёга умидбахш этувчи хабар тарқалди. Етти совет учувчиси Ҳукумат комиссиясининг буйруғига мувофиқ қанотли машиналарида парвоз қилиб, муз устида қолганларни қутқариш учун учиб кетди. Ўрганилмаган, ўша вақт учун ҳаддан ташқари узоқ ҳисобланган маршрут бўйлаб учишга тўғри келди. Шунинг ўзиёқ катта хавф эди. Лекин жасур етти учувчи орқага қайтмади. Улар иложсиз туюлган ишни қилишди: машинани муз устига қўндиришди. Улар чинакам жасорат кўрсатиб, бир неча марта қатнаб, «Челюскин» пассажирлари ва экипажини катта ерга келтирдилар.

1934 йил 16 апрелда СССР Марказий Ижроия Комитети Совет Иттифоқи Қаҳрамони унвонини таъсис этди. Бу юксак мукофот биринчи бўлиб челюскинчиларни қутқаришда қатнашган етти жасур учувчиси — Сигизмунд Леванеский, Анатолий Ляпидевский, Василий Молоков, Николай Каманин, Маврикий Слепнев, Михаил Водопьянов ва Иван Дорoнинга берилди. Уларнинг кўкракларида Ленин ордени билан ёнма-ён беш қиррали Олтин Юлдуз порлади.

Шундан буён кўп вақт ўтди. Улуғ Ватан уруши йилларида совет кишиларининг қаҳрамонлиги чинакам оммавий тус олди. Совет ватанпарварларининг фашизмга қарши қақшатқич жангларда кўрсатган жасорати тасодифий эмас эди. Бу жасорат жаҳонда биринчи социалистик давлат гражданларини коммунистик идеалларга чексиз садоқат ва Ватанга муҳаббат руҳида тарбиялашнинг натижаси эди. Фақат Днепр дарёсини кечиб ўтишдаги жасорати учун икки мингдан ортиқ солдат, сержант, офицер ва генераллар Совет Иттифоқи Қаҳрамони унвони билан тақдирланди. Уруш йилларида ҳаммаси бўлиб ўн бир ярим мингдан зиёд жангчи, партизан ва яширин иш олиб борган кишилар шу юксак мукофот билан тақдирланди, 110 киши Олтин Юлдуз билан икки марта мукофотланди. Ҳаво ҳужумининг шон-шуҳрат қозонган усталари — учувчилар Александр Покришкин ва Иван Кожедуб, шунингдек Совет Иттифоқи Маршали Семен Будённий уч марта Совет Иттифоқи Қаҳрамони бўлдилар. Атоқли совет ҳарбий саркардаси, Совет Иттифоқи Маршали Георгий Жуковнинг кўксини тўртта Олтин Юлдуз безаб турибди.

Бу юксак ҳукумат мукофоти билан тақдирланганларнинг ҳар бири тўғрисида китоб ёзса, шеър бағишласа ва қўшиқлар тўқиса арзийди...

Қирувчи-учувчи Алексей Маресьев оғир ярадор бўлиб, икки оёғидан ажралгандан кейин сафга қайтиш учун ўзида куч топа билди ва жангларда қатнашиб, душман самолётларини уриб туширди. Мерган Людмила Павличенко ўтган урушда уч юздан ортиқ гитлерчиларни ер тишлатди. Пиёда аскар Юрий Смирнов тириклигича қўл-оёғидан тахтага михлаб ташланса ҳам, фашист жаллодларига бўйсунмади.

Танк лаваси олдида чекинмаган қаҳрамон панфиловчиларнинг афсонавий мардлиги чинакам мислсиз қаҳрамонликдир. Ҳар бир жангчига деярли учтадан зирҳли машина тўғри келарди.

Ўз танаси билан фашист дзоти оғзини бекитган Александр Матросов, аланга олган бомбардимончи самолётини душман колоннаси устига йўналтирган Николай Гастелло жасоратини жуда кўп совет жангчилари такрорладилар. Танкчи Вальдемар Шаландин ёнаётган танк ичида туриб, сўнгги нафасигача душманга қарата ўқ узди.

Қаҳрамон партизанлар Зоя Космодемьянская, Александр Чекалин, Елизавета Чайкинанинг жасорати кишилар хотирасида абадий сақланади. Жасур комсомоллар Олег Кошевой, Сергей Тюленин, Любовь Шевцова ва бошқа Краснодон қаҳрамонларининг номи унутилмайди.

Қаҳрамонлик Олтин Юлдузи билан мукофотланган жангчилар орасида мамлакатимиздаги барча халқларнинг вакиллари бор. Совет жангчилари билан ёнма-ён туриб фашизмга қарши жанг қилган чет эл мамлакатлари вакиллари ҳам шундай юксак шарафга муяссар бўлдилар. Улар словак Ян Налепка, болгар Волкан Горанов, поляк Юлиуш Гюбнер, француз Альберт Марсель, итальян Примо Жибелли, немис Фриц Шменкель ва бошқалардир. Фидель Кастро, Янош Кадар, Людвиг Свобода каби атоқли партия ва давлат арбоблари ҳам Совет Иттифоқи Қаҳрамонлари шонли оиласига мансубдир.

Москва, Ленинград, Волгоград, Киев, Севастополь, Одесса, Новороссийск, Керчь ва Брест байроқларини Олтин Юлдуз безаб турибди. Улуғ Ватан уруши даврида қаҳрамон шаҳарлар ҳимоячиларининг коллектив жасорати шу юксак мукофот билан тақдирланган.

Урушдан сўнгги даврда жаҳон космосга штурм бошланганлигининг гувоҳи бўлди. Коинотга биринчи бўлиб Юрий Гагарин қадам қўйди. У совет қаҳрамон космонавтлари шонли оиласига асос солди.

Совет Иттифоқи Қаҳрамонларининг қудратли отряди тўхтовсиз ўсиб бормоқда. Урушдан сўнгги даврда бу отрядга Валентин Ковалев, Георгий Мосолов, Владимир Илюшин ва бошқа синовчи — учувчилар қўшилди. Океанлар қаърини забт этувчиларнинг — узоқ сафарга кўп марта чиққан сув ости атом кемаларининг экипажлари аъзоларининг жасорати ҳаммага маълумдир. Уларнинг орасида Совет Иттифоқи Қаҳрамонлари Александр Петелин, Юрий Сисоев, Лев Жильцов ва бошқа денгизчилар бор.

Бу фидокор кишиларнинг мардлиги ва жасорати билан барча совет кишилари фахрланадилар. Ҳозирги вақтда жуда кўп кўчалар, шаҳарлар, посёлкалар, маданият саройлари, боғлар, ишлаб чиқариш бригадалари, пионер отрядлари, океан кемалари қаҳрамонлар номи билан аталган. Фашизмга қарши жангларда намуна кўрсатган қаҳрамонлар номи ҳарбий бўлинмалар рўйхатига абадий ёзиб қўйилган. Уларнинг кўпига юртларида ёдгорликлар, хотира тахталари ва қаҳрамонларнинг бюстлари ўрнатилган.

Коммунизм қурувчиларининг ёш авлоди қаҳрамонлар намунаси билан тарбияланмоқда. Совет ерининг энг яхши ўғил ва қизлари жасорати халқнинг хотирасида абадий яшайди.

Юрий БАРАНОВ,
(АПН).

ЖАНГЧИ ХОТИРАСИ

ЖАНГОВАР БАЙРОҚ

1945 йил бошларида немис қўмондонлиги Шарқий Пруссияда қўшинларининг катта группировкасини тўплади. Бизнинг 91-гвардиячи ўқчи дивизияга Болтиқ денгизи соҳилларида рақиб группировкасини бўлиб юбориш ва Совет Армиясининг бошқа қўшинлари билан ҳамкорликда уларни йўқ қилиш вазифаси топширилган эди.

Февраль ойида жангчиларимиз 60 километр олға силжиб, Пиллау (Балтийск) портининг бир қисмини босиб олишга муваффақ бўлдилар. Душман жуда катта кучини йўқотган бўлса ҳам зўр бериб қаршилик кўрсатарди. Группировка бўлиниб кетиши операциянинг боришига салбий таъсир қилишини билган немис қўмондонлиги олдинги жангларда бўшашиб қолган бизнинг қисмларимизга қарши зарба беришга қарор қилди.

Суворов ва Кутузов орденли 277-ўқчи полк душман фронт линиясининг ичкарисига тушиб қолган эди. Қалин туман туфайли бизга авиация ҳам ёрдам бера олмаслиги аҳволни янада мушкуллаштирган эди.

Совет қўшинларидан ажралиб қолган полкнинг командири душман қуршовидан майда группаларга бўлиниб чиқишга қарор қилди. Р. Оллоев, А. Охунов, Гончаренко ва менга гвардиячи полк байроғини қамалдан олиб чиқиш топширилган эди. Немисларнинг биринчи ва иккинчи мудофаа марраларини ёриб ўтиб, қуршовдан чиқиб кетдик.

Лекин шунга қарамасдан ҳар бир қишлоқ, ҳар бир тепаликда душманнинг ўт очиш нуқталари мавжуд эди. Аҳволимиз ҳамон танг эди. Ўқ-дори, озиқ-овқат етишмасди. Буларнинг ҳаммаси биздан катта маънавий ва жисмоний куч талаб қиларди. Шундай бўлса ҳам тунлари ўз қисмларимиз томон олға силжишга ҳаракат қилардик. Ҳар кеча рақибнинг ўт очиш нуқталари дуч келар, уларнинг ўқи остида орқага шошилинч равишда чекинардик. Кўплаб немис солдатлари ва қурол-яроғларини йўқ қилардик.

Узлуксиз жангларда ҳориган, лекин ўз кучига, ғалабага чексиз ишонган бизнинг группамиз 9 кеча-кундузда немисларнинг фронт линиясини ёриб ўтиб, Совет Армиясининг асосий кучи билан қўшилди. Шундай қилиб, полк шарафи бўлган жанговар байроқ сақлаб қолинди. Жангчилардан Р. Оллоев, А. Охуновга қўмондонлик томонидан ҳукумат мукофоти — Ватан уруши ордени топширилди.

Маълум бўлишича, жанговар дўстларим Расул Оллоев Қашқадарё областида мактаб директори бўлиб ишлар экан. А. Охунов эса Андижон районида Охунбобоев номли совхознинг Қоратут қишлоғида яшар экан. Уларга сиҳат-саломатлик, Ватан фаровонлиги йўлидаги меҳнатларида катта муваффақиятлар тилайман.

И. КОВАЛЕВСКИЙ,
запасдаги младший лейтенант.

Комсомол аъзоси, биринчи класс ҳарбий мутахассис сержант Николай Резний (ўнгда) командирлик қилаётган расчет жангчилари ракета техникасини пухта ўзлаштириб олганлар. ТАСС фотохроникаси.

ҚОН ТОМГАН СУРАТ

Жўрақул ака дарвозани очиб ичкари кираркан, ҳовли супураётган умр йўлдошидан севинчини яширолмади:

Суюнчи бер, онаси, ниҳоят бугун Николайдан хат олдим.

— Сизни ўлимдан қутқазган ўртоғингизданми?

— Ҳа, худди ўшандан. Мана, суратини ҳам юборибди.

Жўрақул ака нафасини ростлаб олгач, хатни яна бир карра ўқиб чиқди. Сўнгра шоша-пиша сандиқни очиб, авайлаб сақлаб келинаётган альбомни олди. Сарғайиб кетган, бир чети йиртилган суратга узоқ тикилди. Суратнинг ярмини қора доғ қоплаган. Четдан қараган киши у ниманинг доғи эканлигини ажратолмайди. Жўрақул акага эса қалбидек аён. Бу, Улуғ Ватан уруши хотираси — жангда тўкилган қоннинг доғи эди.

Жўрақул аканинг куни кечагидек эсида. Фронтга борган дастлабки кунлариданоқ Николай Зиновьев билан дўстлашиб олди. Бу рус йигити хушчақчақлиги, дўстларига ғамхўрлиги, жасурлиги ва ҳушёрлиги билан Жўрақул акани ўзига ром этганди. У қуролдош дўсти билан елкама-елка ўнлаб жанг операцияларида қатнашди, минглаб чақирим йўлларни пиёда босиб ўтди.

1942 йили Ленинград учун бўлган жангларда кўрсатган мардлик ва жасоратлари учун икки дўст Қизил Юлдуз ордени билан мукофотланди.

Жўрақул ака мана бу воқеани сира унутмайди:

Тун. Қирғоққа яқинлашган разведкачиларни душманнинг пистирмадаги пулемётчилари сезиб қолиб, қаттиқ ўт очди. Икки қайиқ ҳам ғарқ бўлди. Пулемёт ўт очиши билан ўзларини сувга отган разведкачилар эса қирғоққа яқинлашмоқда эдилар. Қайиқларни сувга ботирдик, деб ўйлаган душман хотиржамлик билан рўпарадаги қирғоққа ўқ ёғдирарди. Ж. Қорақулов биринчи бўлиб душман блиндажига яқинлашди ва устма-уст гранаталар ирғитди. Кўққисдан берилган зарба натижасида 50 солдати, 3 танки, икки блиндажидан ажралган душман кучининг қолган-қутганлари саросимага тушиб чекинди. Полкнинг ҳужумга ўтиши учун йўл очилди. Ана шу жангда старшина Ж. Қорақуловнинг кўрсатган жасорати олий мукофот — Ленин ордени билан тақдирланди.

Краков учун бўлган жангларда ҳам икки дўст бирга қатнашди. Ж. Қорақулов душман ўқидан худди шу ерда яраланди.

— Ўзингни бардам тут, дўстим, — далда берди Николай ва даст ўрнидан туриб, душман устига граната ирғитди...

...Жўрақул ака кўзини очганда госпиталда ётарди.

— Николай қани? — сўради у ҳамширадан.

— Дўстингиз мана шу суратни қолдириб кетди, — деди ҳамшира.

Икки дўст тушган бу суратда қон доғлари бор эди. Ж. Қорақулов госпиталдан чиққач, дўсти Зиновьевни кўп суриштирди, аммо тополмади. Фақат унга эсдалик бўлиб шу сурат қолганди.

Буюк Ғалаба байрами нишонланаётган кезларда Жўрақул ака Свердлов номли совхозда ишларди. Н. Зиновьевнинг «Совет Ўзбекистони» газетасида босилган «Қайдасан, Жўра?» сарлавҳали мақоласига кўзи тушиб қолди. Мақолани ўқиркан, Жўрақул аканинг кўзига беихтиёр ёш келди. Бу севинч ёшлари эди. Шу ондаёқ Николай маълум қилган адресга хат ёзди. Шундан буён икки дўст бир-бирларига хат ёзиб туришади. Бугунгиси унинг жанговар дўсти Н. Зиновьевдан келган биринчи хат эди. Жўрақул ака қон томган суратга узоқ тикилди-да, уни лабига яқин келтирди. «Бу Ватанимиз озодлиги учун тўкилган муқаддас қон» деб пичирлади у.

З. БАҲРИДДИНОВ,
Самарқанд область, Иштихон райони.

ҚУРОЛДОШЛАР, ҚАЕРДАСИЗ!

Қизил байроқли собиқ 17-Бобруйск ўқчи дивизияси ветеранлар совети шу дивизия полкларида Улуғ Ватан уруши фронтларида жанг қилган кишиларни ўзлари ҳақида хабар беришларини сўрайди. Ветеранлар совети ёдгорлик медали тайёрлаган бўлиб, бу медаль дивизиянинг барча собиқ жангчиларига топширилади. 17-ўқчи дивизия составида жанг қилган кишилар қуйидаги адресга мурожаат қилишлари сўралади: «107392, Москва, Знаменская кўчаси, 55 уй, 193-квартира. Владимир Михайлович Глизденко».

Уруш вақтида 29486 номерли дала почтасидан хат юборган жангчиларнинг қариндош-уруғлари, ўртоқларидан ана шу кишилар ҳақида юқоридаги адресга маълум қилишларини сўраймиз.

ДИВИЗИЯ ВЕТЕРАНЛАР СОВЕТИ.

ҚАДРДОНЛАР

Ўтган йили ёзда «Оби-Раҳмат» дам олиш уйида бир киши кўзимга жуда иссиқ кўринди. Ёнига бориб, «Сиз қайси қисмда хизмат қилгансиз», деб сўрадим. У 60-ўқчи дивизияда хизмат қилганлигини айтиб, «бир ўзбек фельдшер бўларди, ўнг кўзини қисиб гапирарди», деб қолди.

Мен ўзимни тута олмадим. Ўнг кўзимни қисиб, «ўша менга ўхшамасмиди?» дедим. Қучоқлашиб кўришдик. Узоқ суҳбатлашдик, бир-биримизнинг адресимизни ёзиб олдик. Офицер Эшонқул Ашуров партия-совет органларида узоқ йиллар ишлаган, ҳозир пенсияда. Самарқанд шаҳрида яшамоқда.

Шиддатли уруш йилларида бирга жанг қилган, қон кечиб, ўлим юзига тик қараган кишилар бир-бирларини унута олмайдилар. Қуролдошим Барановскийдан полкдошларни қидириб топиш ҳақида хат олганимдан сўнг яна бир дўстимни, 185-гвардиячи-ўқчи полк командирининг собиқ ўринбосари Ҳожи Ҳошимович Зуфаровни топдим. Унинг кўксини иккита Қизил Байроқ, 2 та Қизил Юлдуз орденлари, биринчи даражали Ватан уруши ордени ва 15 та медаль безаб турибди.

Ҳожи Зуфаров ҳамиша олдинги маррада бўларди. Бир куни душман мергани уни қўлидан ярадор қилди. Мен дарҳол қўлини боғладим. У госпиталга жўнаш ўрнига жанговар отряд билан биргаликда қайиққа ўтириб дарёнинг нариги томонига сузиб кетди.

Биз разведкачилар билан бирга уч кундан сўнг уни ўнг соҳилда плацдармда топдик. Унга тиббий ёрдам кўрсатиб санитария батальонига юбордик. Бу воқеа Днепр дарёсини кечиб ўтиш вақтида бўлган эди. Ана шу жангдаги жасорати учун Зуфаров Қизил Байроқ ордени билан мукофотланган.

Қуролдош, полкдош дўстлар билан учрашиш нақадар мароқли. Мен ҳозир Тошкент шаҳар Каттақўрғон кўчасидаги 23-уйда яшайман. Қани энди жангу-жадалдан омон чиққан барча полкдошлар учрашсак.

Рихси МУСАЕВ,
185-гвардиячи-ўқчи полк 1-батальонининг собиқ фельдшери, врач.

«Совет Ўзбекистони» материаллари изидан

МЕРГАН ТАҚДИРИ

Самарқанд шаҳридаги бош почтанинг кенг залидамиз. Хат ташлаш, телеграмма юбориш учун келган одамлар орасида икки таниш бир-бири билан гаплашиб турибди. Қўлларида газета. Гап унинг иккинчи бетидаги «Моҳир мерган» сарлавҳали хабар устида борарди.

— Мен уни жуда яхши танийман.

— Мен, Булунғурга тушганимда уйида меҳмон бўлгандим.

— Асли ўзи Самарқанд районидан.

— Ҳа, урушдан кейин шу районда ишлаган.

Залдаги кўпчилик уларнинг суҳбатига аралашиб кетди. «Совет Ўзбекистони» газетасининг Совет Армияси ва Ҳарбий-Денгиз Флоти кунига бағишланган шу йил 23 февраль сонида босилган «Моҳир мерган» сарлавҳали хабар газетхонлар эътиборини ўзига тортди. Тожикистон ССР Маданият министрлиги ёдгорликларни сақлаш давлат инспекциясининг бошлиғи С. Ғойибназаров йўллаган бу хабар ҳаммани қизиқтирарди. Унда Улуғ Ватан урушида душман танкларини қирувчи довюрак Маъди Султонов ҳақида ҳикоя қилинганди. Дивизия командири Н. Д. Козин жасур артиллериячининг жасоратини хотирлаб, бундай деганди:

«...Душман ўқи ёмғирдай ёғиб турганлигига қарамасдан 122 миллиметрли тўп командири Султонов рақиб устига тинмай ўқ уза бошлади. Битта ўзи юрар тўпни, учта «фауст-патрон» нуқтасини, ДЗОТ ва 16 тага яқин солдат ва офицерни йўқ қилди.

Тўп ишдан чиқарилгандан сўнг қўл пулемётини сайратиб, душманнинг қарши ҳужумларини қайтаришда давом этди ва 20 дан ортиқ солдат ва офицерни ер тишлатди. Оғир ярадор бўлганлигига қарамасдан, М. Султонов то янги кучлар келиб қўшилгунча, жанг майдонини тарк этмади.

Жангдан сўнг старший сержант госпиталга юборилди. Шундан кейин унинг тақдиридан бехабар қолдим. Мени ҳамон унинг тақдири қизиқтиради. Эҳтимол, Маъди Султоновнинг қариндош-уруғлари, ёр-дўстлари бордир, улар ҳақида бирор хабар топсам, беҳад хурсанд бўлардим».

Собиқ жангчини излаб, Булунғур районига йўл олдик. 2-«Булунғур» узумчилик совхозида Маъди Султонов билан учрашдик. У, совхоз коммунистларининг умумий йиғилишини ўтказишга тайёргарлик кўриб турган экан. Йиғилиш ўтди. Сўнг у билан суҳбатлашдик. Қутичада авайлаб сақланаётган ҳужжатларини, жонажон командирлари билан биргаликда тушган суратларини кўрсатди. Шулар орасида 52-гвардиячи дивизия командири Нестор Козиннинг сурати ҳам чиқиб қолди.

— Мен 1940 йили армияга чақирилдим. Уруш бошланган пайтда чегара қўшинлари сафида хизмат қилардим. 1941 йил 10 декабрда фронт қўмондонлигининг буйруғи билан Воронеж шаҳрида ўқчи дивизия тузилди, шу дивизиянинг 124-артиллерия полкига ўтдим. Шунда дивизия командири мана шу суратдаги Нестор Дмитриевич Козин ва полк командири Николай Ефремович Плисюк эди. Дивизиямиз Сталинград остоналарида, Курск, Украина ва Болтиқ бўйидаги шиддатли жангларда ажойиб қаҳрамонлик кўрсатди. Ана шулар учун дивизиямиз Ленин ордени, иккинчи даражали Суворов ва Кутузов орденлари билан мукофотланди. Унга гвардиячи номи берилди. Генерал майор Н. Д. Козин ва гвардиячи полковник Н. Е. Плисюк Совет Иттифоқи Қаҳрамони унвони олди, — деди Маъди Султонов қуролдош дўстларини эсга олиб.

Моҳир мерган аслида Самарқанд районидаги Панжоб қишлоғида 1918 йили туғилган. Сталинграддан Берлингача бўлган жангларда қатнашиб, жуда катта мардлик кўрсатган. Қуролдошлари гвардиячи капитан С. Бузруков, гвардиячи старший лейтенант Е. Пархоменко старший сержант Маъди Султоновнинг Ватан учун жангларда кўрсатган жасурлигини унинг отаси Султон Ориповга, акаси Мардонга кўп марталар хат ёзиб билдирганлар. Моҳир мерган сифатида қўмондонлик олдида катта обрў қозонган Маъди Султонов ҳаракатдаги армияда 1942 йили июнь ойида Коммунистик партия сафига қабул қилинган. 1942 йили биринчи даражали Ватан уруши ва Курскдаги шиддатли жангларда мардлик ва қаҳрамонлиги учун 1943 йили Қизил Байроқ орденлари билан мукофотланди. Курск ва Белгород шаҳарларини, 1944 йилда Болтиқ бўйи республикаларини немис-фашист газандаларидан озод қилиш, 1945 йили Одер дарёсидаги бўлган қаттиқ жанглардаги мардлиги учун, Берлинни олишдаги қаҳрамонлиги учун Маъди Султонов учинчи ва иккинчи даражали Шуҳрат орденлари, яна бир Қизил Байроқ ва Қизил Юлдуз орденлари ҳамда кўплаб медаллар билан тақдирланди.

Довюрак Маъди Султонов ғалабага катта ҳисса қўшиб, кўкрагига олтита жанговар орден тақиб, жонажон юртига — Самарқандга қайтди. Район партия комитетининг аппаратида бир неча йил инструктор ва бўлим мудири бўлиб ишлади. Кейин Тошкент партия мактабида ўқиди. Уни 1954 йили битириб чиқди. Шундан сўнг Булунғур районига партия ишига юборилди. Район партия комитетининг бўлим мудири ва секретари бўлиб ишлаб, 1966 йилдан бери шу райондаги 2-«Булунғур» узумчилик совхози коммунистларига бошчилик қилмоқда.

Совхоз коммунистлари Маъди Султоновни ҳурмат қиладилар, ишчан ва ажойиб ташкилотчи сифатида тилга оладилар. Унинг бошчилигида партия ташкилоти ишлаб чиқаришдаги илғор ишчилар ва қишлоқ зиёлилари ҳисобига ўсди, ташкилий жиҳатдан мустаҳкамланди. Ҳозир совхоз партия комитети ҳисобидаги коммунистлар 104 кишига етди. Бўлимлар ва совхоз чорва фермаси қошида еттита цех бошланғич партия ташкилоти бор. Булар ишчилар ва механизаторлар орасида оммавий-сиёсий ишлар ва социалистик мусобақани авж олдирмоқдалар, коммунистларнинг ишлаб чиқаришдаги ролини оширмоқдалар.

Совхоз беш йилликнинг белгиловчи, тўртинчи йилида 8000 тонна узум, 1390 тонна мева, 180 тонна гўшт, 450 тонна сут ва бошқа маҳсулотлар етиштириш мажбуриятини олди. Шу юксак маррaларни эгаллаш учун коммунистлар бошқараётган бўлим ва бригадалар ибрат кўрсатмоқдалар. Уларнинг ташаббуси билан совхознинг 919 гектар ердаги токзори, 210 гектар мевали боғи сифатли парвариш қилиняпти. Кузда кўмилган барча токзорлар қиш кунлари суғорилди. Қатор ораларига маҳаллий ва минерал ўғитлар солиниб ишланди.

Маъди Султонов ташкилотчилиги, хўжалик ишларидаги ташаббускорлиги учун 1971 йили Октябрь революцияси ордени билан мукофотланди.

Собиқ фронтчи Маъди Султонов «Совет Ўзбекистони» газетаси орқали жанговар командири, истеъфодаги генерал, Совет Иттифоқи Қаҳрамони Нестор Дмитриевич Козиннинг жонажон Москва шаҳрида яшаётганлигини билиб, беҳад қувонди. У командири билан дийдор кўришишга шошилмоқда.

Л. ЭРГАШЕВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

СИРОЖНИНГ ЖАСОРАТИ

1941 йилнинг даҳшатли кунларида ёш жангчи Сирож Ҳожиев бизнинг қисмимизга келган эди. Уни сержант И. Мосалевнинг расчетига қўшишди.

Жанглар комсомолни чиниқтирди. У ўз расчети билан ҳарбий етуклик синовидан ўтди. Немислар Ватанимиз пойтахти Москвага яқин келиб қолган эди. Мосалев расчети эса бир неча кун давомида фашист пиёда аскарлари мотоциклчиларининг ҳужумини қайтариб турарди.

Дўстлик ва аҳиллик жанговар коллективга куч бағишларди. Расчет ўлимга тик бориб ўша кунлардаги барча синовлардан шараф билан ўтди. Ҳожиев эса тажрибали наводкачи бўлиб қолди. У немис босқинчиларини зўр маҳорат билан қирди.

Наводкачи Ҳожиевнинг номи қисмимизда достон бўлган. У ҳақиқатан ҳам ўз ишининг устаси эди. Унинг жанговар ҳисобига душманнинг 19 та ўт очиш нуқтаси, 8 та блиндажи, 7 та кузатув пункти, 4 та автомашина, 2 та миномёти ва 325 гитлерчини йўқ қилганлиги ёзилган эди.

Кези келганда у жанговар қурол олдида ёлғиз қолар, шунга қарамасдан душманни қиришда давом этар ва ғалабага эришарди.

Партия ва ҳукуматимиз жангчининг бу жасоратини муносиб тақдирлади. Старший сержант кўксини учинчи даражали Шуҳрат ордени безади.

Мен С. Хожиев хизмат қилган батареянинг собиқ командириман. Мард жангчининг урушдан кейинги тақдири менга номаълум. Лекин унинг жанг майдонида кўрсатган жасорати кўз ўнгимдан кетмайди.

А. С. СМИРНОВ,
222-дивизиянинг 666-артиллерия полки 3-батареясининг собиқ командири.

БУХОРО ҚЎРИҚХОНАЛАРИДА

БУХОРО, 10 апрель. (ЎзТАГ). Геологлар, зоологлар, биологлар, ўрмончилар Қоракўл ва Қизилқум қўриқхоналарида олиб борган лойиҳа-қидириш ишларини тамомладилар. Шу зоналарни янада ривожлантириш юзасидан бир қанча конкрет тавсиялар ишлаб чиқилди.

Бухоро қўриқхоналари мамлакатимиздаги энг янгиларидан

ФАН ТАБИАТ ХИЗМАТИДА

ҳисобланади. Бу қўриқхоналар республика ҳукуматининг қарорига биноан Қизилқумда уч йил муқаддам ташкил этилган эди.

Қўриқхоналарнинг ҳайвонот ва ўсимликлар дунёси хилма-хил. Бу ерда бўлган Москва, Ленинград, Самарқанд, Тошкент, Ашхобод олимлари, С. Оржоникидзе номли Бухоро педагогика институтининг ходимлари ҳайвонлар ва паррандаларнинг 40 дан зиёд турини, ўсимликларнинг 140 дан ортиқ хилини рўйхатга олдилар.

— Сўнгги йилларда Бухоро кийикларининг сони анча камайиб кетди, — деди Қоракўл қўриқхонасининг катта илмий ходими А. И. Говорова. — Ёввойи чўчқа, жайрон кам учрайдиган бўлиб қолди. Бизнинг вазифамиз кам учрайдиган ҳайвонлар ва паррандаларнинг сонини табиат ёрдамида кўпайтиришдан иборат.

Қўриқхоналарни техника билан таъминлаш яхшиланмоқда.

Қоракўл қўриқхонасининг коллективи Конимех—Иссиқ сув автомобиль йўли бўйлаб 2 минг гектар майдонга саксовул уруғи сепди.

Янги методикани белгилашга, табиатни муҳофаза қилишга, саҳро зоналарини ўзлаштиришга ёрдам берадиган тадқиқотлар олиб борилмоқда.

АХБОРОТ ЯНГИЛИКЛАР ХАБАРЛАР

КЕЧАГИ ПОЧТАДАН

БАҲОР ТАРОНАЛАРИ

Тошкент давлат консерваториясининг концерт группаси Наманган камера музикаси ишқибозлари ҳузурида концерт берди. Шу олий ўқув юртининг ўқитувчилари классикларнинг асарларини, замонавий композиторларнинг куйларини ижро этишди.

Ўқитувчиларнинг республика областлари бўйлаб сафари консерваториянинг Ўзбекистон ССР ва Ўзбекистон Компартияси ташкил этилганлигининг 50 йиллигига бағишланган планига киритилган. Яқинда худди шундай группа Самарқандда бўлди. Қарши даштини ўзлаштирувчилар билан айниқса яхши алоқалар ўрнатилган. Толимаржон посёлкасида халқ университети очилди. Бу ерда консерватория ўқитувчилари мунтазам равишда лекциялар ўқишади ва концертлар беришади. Яқин вақт ичида областларга, қурилишларга, чўлқуварлар ҳузурига янги концерт бригадалари йўл олади.

ҚИЗИЛҚУМДА ФОНТАНЛАР

Қорақалпоғистоннинг жанубидаги Саримой массивида яна бир чучук сув фонтани топилди. Бу ерда еттинчи артезиан қудуғи фойдаланишга топширилди. Орол бўйининг жанубидаги катта массивда Қорақалпоғистон АССР ва Хоразм области хўжаликларининг неча ўн минглаб қўйлари боқилмоқда.

Орол бўйи атрофидаги Қизилқумда 100 та артезиан қудуқ ишлаб турибди. Шу йил яна 74 та қудуқни фойдаланишга топшириш мўлжалланади.

Чўлдаги қайнама қудуқлардан чорвани суғоришдан ташқари яйловлар, озуқа экинлари, қовун-тарвузларни суғориш учун ҳам фойдаланилмоқда.

БИЗНИНГ СУҲБАТ

ОВ ХЎЖАЛИКЛАРИДА

Мухбиримиз «Ўзбекохотрибаксоюз» бошқармасининг раиси Қосим Тўқсоновга мурожаат қилиб, ҳозир республика ов хўжаликларида нима ишлар қилинаётгани ва кўкламги ов ҳақида сўзлаб беришни илтимос қилди.

— Республикамиз овчилари ихтиёрида 4.200.000 гектар майдонни ишғол этган ов хўжаликлари мавжуд, — дейди раис. — Улар мана шу ерда ов қилиш имкониятларига эгадирлар. Ов қўриқхоналарида ёввойи тўнғиз, айиқ, бўрсиқ, қуён, тулки, бўри, жайра, сайғоқ каби ҳайвонлар, ўрдак, ғоз ва бошқа сувда сузадиган паррандалар яшайди.

Бекобод яқинида Қирғизистондан олиб келинган 400 қирғовул маҳаллий шароитга мослаштирилганди. Ҳозир уларнинг сони 4 мингга етди. Дарё ва кўлларда қишлаган паррандалар баҳор келиши билан шимол томон учиб кетишди. Уларнинг ўрнига бошқалари келди. Лекин овчиларга паррандаларни овлаш бу йил ҳам ўтган кўклам мавсумидагидек ман қилинди. Бу қонун иттифоқдаги барча ов хўжаликларида жорий этилган.

Бу йил овчилар, жамоатчи овчилар қўриқхоналарга яқин жойда яшайдиган маҳаллий аҳоли билан бирга совуқда қолган жониворларга 200 тоннадан ортиқ дон ва хашак етказиб бердилар. Шундай қилиб, қўриқхоналардаги жониворлар, паррандалар сақлаб қолинди.

Ҳозир республика, область ов жамиятлари қишдан омон қолган паррандаларни сақлаб қолишни, қонунни бузган овчиларга қарши курашни биринчи вазифа қилиб қўйдилар.

ФАНИМИЗ ЖОНКУЯРЛАРИ

ТОҒЛАРНИ ТОҒЛАРГА УЛАБ

Ҳаёт солдатлари — совет геологларининг қадами Марказий Қизилқумга ҳам етиб келди. Баҳорнинг оддий кунларидан бири. Бир неча геолог олим ва ишлаб чиқаришда тинмай меҳнат қилаётган тажрибакор геологлар оддийгина қурилган чодир олдида ширин суҳбат қилиб ўтирибдилар. Шу он ёш геологлардан Эмил Бозорбоев бир оз ийманган ҳолда геолог-олимлардан бири Мухтор Аҳмаджоновга юзланиб, бир савол берсам мумкинми, деди.

— Марҳамат, — деди Мухтор Аҳмаджонов.

— Қани айтингчи, Мухтор Орипович, кўз олдимизда ястаниб ётган Қизилқум саҳролари неча асрлардан бери шу алпозда «ҳаёт» кечириб келмоқда?

— Бу саволингиз жуда ўринли ва кўп изоҳ талаб қилади. Шунга қарамай, мен унинг асрий тарихидан бир кичкина саҳифа очиб, сизларга сўзлаб бера қолай. Негаки, бу савол геолог бўлмаган кўпчилик кишиларни ҳам қизиқтирса керак, деб ўйлайман. Маълумки, тоғ жинслари орасида қолиб кетган тошқотган ҳайвон, ўсимлик қолдиқларини ўрганувчи палеонтология фанининг текширишларига кўра, планетамизда ҳаёт содда формадан секин-аста мураккаб формага ўтаверган. Шунга кўра ер тарихининг ҳар бир босқичи ўзига хос ўсимлик ва ҳайвонот дунёсига эга бўлган.

Органик дунёда энг катта ўзгариш бундан 570 миллион йил муқаддам содир бўлган, — деб Мухтор Орипович Аҳмаджонов узун қалин тахтадан ясалган стол устидаги ашёвий далиллар ҳисобланган бир неча тош парчалари олдига яқинлашди ва сўзида давом этди.

— Агар биз Ер ривожланиш тарихининг кембрий даврига оид мана бу оҳактошнинг бир бўлагини кислотада эритсак, унда унинг эримаган қисмида гастропода, брахиопода, деб аталадиган талайгина қадимий ҳайвонларнинг чиғаноқларини кўришимиз мумкин. Лекин ана шу тоғ жинслари жойлашган ердан 2—3 метр чуқурликдаги мана бу мен келтирган жинсларни текшириб кўрсак, уларда биронта ҳам чиғаноқ учрамайди. Агар бу жинслар диққат билан кузатилса, унинг орасида ипсимон чувалчанг излари ва содда сув ўсимликларининг қолдиқларини топиш мумкин. Буни қаторимизда ўтирган палеонтолог мутахассислардан Раҳмат Абдуллаев синчиклаб ўрганди ва унинг қадимийлигини тасдиқлаб берди. Ер қатламларининг яна ҳам пастроқда ётган жинслари текширилганда унда, умуман, ҳаётдан нишона йўқлигига ишонч ҳосил қилиш мумкин.

— Шундай қилиб, ҳозирги кунда ер ёшини аниқлашда ўсимлик ва ҳайвон қолдиқлари қатори турли физик ва химик усуллардан ҳам фойдаланилмоқда. Бу эса Ер тарихини — фанерозой (аниқ ҳаёт) ва криптозой (сирли ҳаёт) деб аталувчи икки катта босқичга бўлиш учун асос берди. Мана бу ўта сиқилган тошга эътибор беринглар-а! Бу тош криптозой эрасига тааллуқли. Ер ҳаётининг кембрийгача даврига мансубдир.

— Ҳали буни исботлаш керак, — деб ўтирган ўрнида қизишиб сўз қотди Ренат Мансуров.

Ўзбекистон геологиясининг ҳал қилувчи муаммоларидан бири бўлган кембрий давригача бўлган масалани ҳал этишга дала шароитида йиғилганмиз. Сизга ҳайронман, Ренат Мансурович, бир вақтлар сиз мана шу анчагина қари кембрий давригача бўлган жинсларни нисбатан ёш карбон жинслари деб атаб хатога йўл қўйган эдингиз.

Агар олимлар Ер ёшини беш миллиард йил ,деб аниқлаган, бўлсалар, шунинг саккиздан бир қисмини аниқ ҳаёт, қолганини сирли ҳаёт ташкил этади. Ўша даврда ҳосил бўлган тоғ жинслари ер куррасининг кўп жойларида, жумладан, Ўзбекистонда кейинги геологик даврларда вужудга келган тоғ жинслари билан қопланиб кетган. Лекин баъзи ерларда кембрий давригача бўлган тоғ жинслари шундоққина ер юзасига чиқиб ётибди. Норвегияда, Канадада, Африкада, Белоруссия ва шимолий Уралда, Тянь-Шанда Сибирь ва бошқа жойларда ана шундай тоғ жинслари топилган ва топилмоқда.

— Хўш, кембрийгача бўлган жинсларни Марказий Қизиқлумда, сиз Мухтор Орипович топган эkansиз, бунинг фанга ва Ўзбекистон халқ хўжалиги учун қандай аҳамияти бор. Шу тўғрида бир-икки оғиз гапириб берсангиз, деб мурожаат қилди яна бир ёш геологлардан Одил Шаропов.

— Гап шундаки, — деб сўзида давом этди Мухтор Аҳмаджонов, — Кривой Рог, айниқса, Курск темир ҳавзаси, дунёда қазиб олинаётган олтиннинг 40 — 50 процентини берадиган Жанубий Африкада жойлашган Ранд олтин кони, Канададаги Катта Айиқли кўли атрофидаги уран конлари, дунёдаги никелнинг 80 процентини берадиган Канададаги Сёдберн никель конлари ва охири мана шу Марказий Қизилқумда жойлашган Мурунтов конларининг ҳамма-ҳаммаси кембрийгача бўлган тоғ жинслари билан чамбарчас боғлиқ.

Ўз-ўзидан кўриниб турибдики, геологиянинг равнақи учун Ер ёшининг аниқ ўлчаниши катта назарий ва амалий аҳамиятга эга.

— Эмил ука, узр, бир оз бўлса ҳам сизнинг берган саволингиздан вақтга зарар етказиб бўлса-да, фойдали чекиндик. Мана, Ер ёшини ва ундаги содир бўлган жараёнлар тарихини ўрганишни Марказий Қизилқум мисолида ҳам кўрсак бўлади. Ҳозир сувсизликдан қақраган Қизилқум саҳроси карбон даврида ёзи қуруқ, баҳор ва кузи сернам субтропик ўлка бўлган. Денгиз қисмида оҳактошлар, қуруқлик қисмида эса бокситлар (алюминий хом ашёси) пайдо бўлган. Юқори триас—қуйи юра (195 миллион йил) даврига келиб, бу йилларда ўсимликлар дунёси барқ уриб авж олган ва паст-текислик ҳисобланган мана шу Қизилқум тоғларида чинни хом ашёси бўлмиш коалин конлари пайдо бўлган. Бўр (90 миллион йил) даврига келиб, бу диёр яна қурғоқчилик макони бўлиб қолган. Бўр даврининг охирлари ва палеоген (70 миллион йил) даврининг бошларида бу ўлкани ва Ўзбекистоннинг кўпчилик қисмини Тетис аталмиш океан суви қоплаб ётган. Унинг қирғоқларида ва тубларида икки метрдан 250 метр қалинликка эга бўлган ва саноат ҳамда қишлоқ хўжалигининг 400 га яқин соҳасида ишлатилиши мумкин бўлган гилмоя конлари пайдо бўлган.

Неоген даврига келиб Ўзбекистон, жумладан, Марказий Қизилқум воҳаси тоғ ҳосил қилувчи кучлар туфайли шиддат билан кўтарилган ва Тетис океани ғарбга томон аста-секин чекина бошлаган. Ўша замонлардан бери Марказий Қизилқум қурғоқчилик «дардига» учраб, чўлга айланган. Бу борада Ўзбекистон ва Қорақалпоғистон ўртасида жойлашган Султон Увайс тоғлари ҳам катта илмий мунозараларга сабаб бўлмоқда. Бизнинг текширишларимиз шундан далолат бериб турибдики, Султон Увайс тоғлари фақат мамлакатимизнинггина турли-туман маъданлар хазинаси бўлмиш Урал тоғларини кўкка салом берган буюк Тянь-Шань тоғлари билан боғлабгина қолмай, у Донбасс томон кетган ер ости тоғ тузилишларини ҳам боғлаб турибди. Бу ўз навбатида Уралда ва Донбассда топилган конларни Ўзбекистон майдонида ҳам қидириш ўринлидир, деган фикрни англатади.

Урта Осиё геология ва минерал хом-ашёси институти олими Мухтор Орипович Аҳмаджонов Ўзбекистон регионал геологиясини ўрганишга ўзининг катта ҳиссасини қўшган геологлардан бири. У Урал, Тянь-Шань ва Донбассни Султон Увайс тоғлари билан қўшган, биринчи бўлиб Ўзбекистондаги палеозой тоғ жинслари нефть-газ сақлайди деган, Марказий Қизилқумда кембрийгача бўлган даврга оид тоғ жинсларини топган ва тасдиқлаган, Ўзбекистон тоғлари анатомиясини акс эттирувчи ўзига хос харита тузган. Ўзбекистон— Тошкент зилзиласини ер синиқлари билан боғлаган ва хариталар тузган олим кейинги ўн йиллар давомида кетма-кет чоп этилган ўнлаб монографияларнинг муаллифи.

М. ЗОКИРОВ,
геолгия -минерология фанлари доктори.
Н. ЭШНАЗАРОВ.

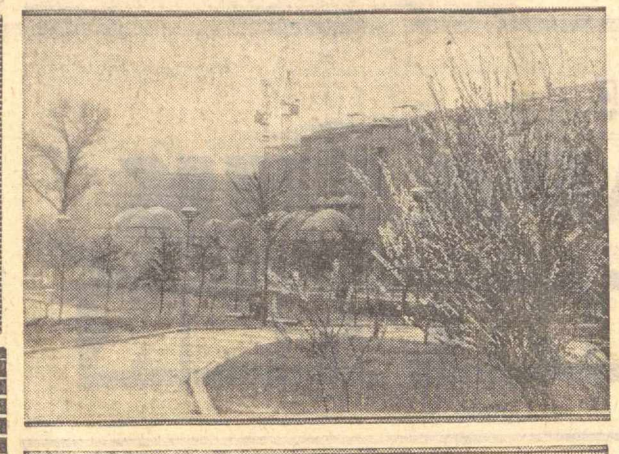

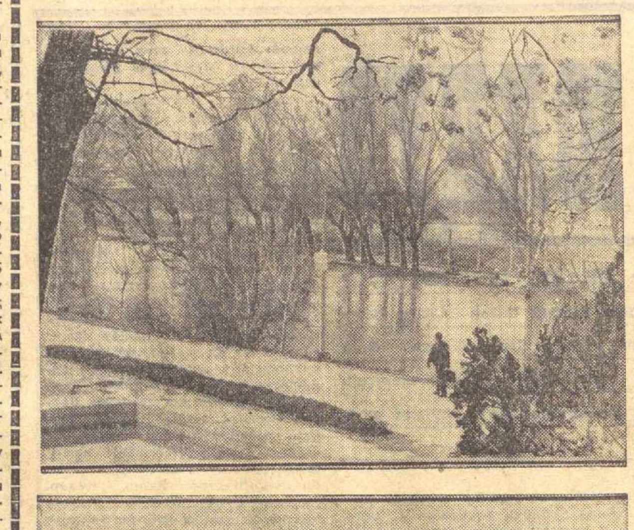

Суратларда: Тошкентнинг бугунги жамоли акс эттирилган. **В. Мартинов фотолари.**

СОВЕТ КИШИСИНИНГ ФАЗИЛАТИ

МИНГИНЧИ ОПЕРАЦИЯ

Операция бир неча соат давом этди. Аввалига касалхонага кеч олиб келинган 60 яшарлик чорвадорни ҳеч нарса қутқариб қололмайдигандек туюлди. Лекин жарроҳ бўш келмади. У бемор юрагини қайта-қайта массаж қилди, уколни такрорлади, яна қон қуйди. Фақат эрталабга яқин бемор жонига қасд қилаётган хавф ўтиб кетгач, врач юзидаги ниқобни олди.

Мартин Насибян бу кунни — ўзининг мингинчи операциясини асло унутмайди. Тасодифни қарангки, бемор отасининг эски қадрдон дўсти экан. «Мени Николайнинг ўғли операция қилсин!» — беморнинг илтимоси шундай эди.

Ўғиллар ота изидан боришади, оталари ўз умрини бахшида этган касбни ўзларига мерос қилиб олишади. Бундайларни тоғликлар: «ота ўғли» деб аташади. Мартин Насибян ҳаётида камдан-кам учрайдиган ҳодиса юз берди: у фақат жарроҳлик касбини эгаллабгина қолмай, балки отаси — қишлоқ врачи Николай Насибян номи билан аталган касалхонада ишлаш бахтига ҳам муяссар бўлди...

Афсоналар асрлар оша етиб келади. Лекин қишлоқ врачи Николай Егорович Насибян ҳақидаги афсона 1945 йилда пайдо бўлди, бу афсона миннатдор одамлар орқали авлоддан-авлодга ўтса ажаб эмас...

Кавказ тоғи этакларидан то Прагагача йўлни босиб ўтган ёш ҳарбий врач икки яшарли ўғлининг дийдорига тўйиб улгурмаган ҳам эди... Ўшанда, Николай фронтдан қайтиб келган куни қўшни қишлоқларнинг бирида бир одам ўлим тўшагида ётган эди. Врачнинг ўзи ҳам оғир касал эканлигини ҳеч ким билмасди.

У уйида ётган пайтда ташвиш билан ёрдам сўраб келишди. Врач асбобларни тайёрлаб қўйишни буюрди ва сўнгги кучини йиғиб бемор олдига келди. Вақтни қўлдан бой бериш мумкин эмасди, Николай операция қилишга киришди. Бу 35 яшарли врачнинг энг сўнгги операцияси эди...

Уни эски касалхонанинг ёнига кўмишди. Қишлоқ врачи орзу қилиб юрган янги касалхонани эса унинг номи билан аташди.

Энди шу янги касалхонада хирургия бўлимининг мудири Мартин Насибян ишлаяпти. Мартин отаси бутун юрак қўрини, билимини берган ва қисқа умрини фидо қилган касбга шараф билан хизмат қиляпти.

(ТАСС мухбири).
Ноемберян посёлкаси
Арманистон ССР.

БЕЛЛАШУВЛАР, ВОҚЕАЛАР, ОЧКОЛАР

ХЕЛЬСИНКИ. Европа ва жаҳон чемпионатида ўйинлар тобора кескин тус олмоқда. Чемпионат ўйинлари охирлаган сари командаларнинг ўрни ҳам ойдинлашаяпти. Жаҳон чемпионлари — СССР терма командаси иккинчи ўринни эгаллаб турибди. Лекин Финляндия—ЧССР ўйинида 5:2 ҳисоби қайд қилинганида командамизнинг имкониятлари ошиб, очкоси ЧССР командаси билан тенглашганди. Лекин Финляндия командасининг дарвозабони Ветцелнинг кутилмаганда «гиёванд» чиқиб қолиши қимматга тушди. Мазкур учрашувдан кейин махсус комиссия фин дарвозабони допинг — таркибида афюни бор дори ичганлигини аниқлади ҳамда учрашувни ЧССР командаси фойдасига (0:5) ҳал қилди. 2-давранинг дастлабки ўйинларида Польша — ЧССР (3:12), ГДР—СССР (3:10), Швеция—Польша (3:1), Финляндия — ГДР (7:1) командалари ўзаро куч синашдилар. Бугун ГДР—ЧССР, Польша—СССР хоккейчилари майдонга тушадилар.

МОСКВА. Волейбол бўйича мамлакат чемпионати ниҳоясига етди. ЦСКА командаси чемпионатнинг олтин медали совриндори бўлди. Москванинг «Динамо» ҳамда «Искра» (Ворошиловград) коллективи 2—3-ўринни олди. Тошкентнинг «Автомобилист» командаси 22 ўйиндан олти очко тўплаб, олий лигада қолиш-қолмаслиги муаммо бўлиб турибди. Командамиз энди ўз ўрнида қолиш учун биринчи лига ғолиби билан ўтиш учрашувида куч синашади.

СИМФЕРОПОЛЬ. Бутуниттифоқ баҳорги кўп босқичли пойгасининг иккинчи куни спортчилар 124 километрли масофада куч синашдилар. Маррага биринчи бўлиб москвалик динамочи Ю. Кравченко келди. Мусобақада иштирок этаётган тошкентлик А. Дикусар 2 соату 40 минут, 16,5 секунд вақт сарфлаб тўртинчи ўринни эгаллади.

Тўққизинчи беш йиллик топшириқларини муддатидан илгари ошириб бажариш—Тошкент тўқимачилик комбинати ишчи, инженер-техник ходимларининг жанговар шиорига айланган. Суратда: тайёр маҳсулотга пардоз бериш фабрикасининг меҳнатсевар назоратчиси Мавлуда Умарова.

И. Глауберзон фотоси.

АЖОЙИБОТЛАР ОЛАМИДА

МИЛЛИЙ МУЗЕЙ

КОТОНУ. Того ҳукумати миллий музей ташкил қилишга қарор қилди. Унинг экспозицияси Тогонинг тарих, этнография ва маданиятига бағишланади. Музей ҳузурида ботаника боғи билан ҳайвонот боғини ҳам яратиш мўлжалланмоқда. Боққа томошага келганлар ранг-баранг ўсимлик ва ҳайвонот дунёси билан танишадилар. Шу боғнинг ўзида Тогода яшаган турли элатларнинг архитектура ёдгорликларини йиғиб, қишлоқ қуриш планлаштирилмоқда. Томошабинларнинг кўз ўнгида ҳунармандлар ишлаб туришади.

Ёшлар, спорт, маданият ва илмий-тадқиқот ишлари министрлиги қўл остида яратилаётган миллий музей зиммасига тарихий ва бадиий ёдгорликларни муҳофаза қилиш ҳамда Того халқлари бой маданий анъаналарини сақлаш ва ривожлантириш вазифаси юкланади. (ТАСС).

ШУНАҚАСИ ҲАМ БЎЛАДИ

«РЕКОРДЧИ» СИГИРЛАР

Сахалин область, Корсаков районидаги совхозлардан бирининг чорвачилик фермасида икки йил муқаддам бир сигир тўртта туққан эди. Яқинда шу областнинг Углегор районида бу «рекорд» такрорланди. «Краснополский» совхозида илғор сут соғувчи А. Максимкина боқимидаги сигирлардан бири ҳам тўртта туғди. Бузоқлар яхши ўсмоқда.

Редактор М. ҚОРИЕВ.

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

БИРИНЧИ ПРОГРАММА. 12.00— МОСКВА. 12.05 — Гимнастика. 12.20 — Янгиликлар. 12.30 — **Киносаёҳатчилар клуби.** 13.30 — Концерт. 13.50 — **Анискин ва Фантомас** (бадиий фильмнинг 2-серияси). 15.05 — Бизнинг комсомолча муқобил планимиз. 18.05 — ТОШКЕНТ. 18.15 — Телевизион қўғирчоқ театри. 18.45 — Съезд делегатлари билан учрашув. 19.15 — Биринчи Май шарафига. 19.40 «Ахборот». 19.55 — Ҳужжатли фильм. 20.15 — Қишлоқ хўжалик билимлари телевизион халқ университети. 20.45 — Ўн минут музика. 20.55 — «Ахборот». 21.15— Концерт. 22.00 — «Вақт». 22.30— Кўргазма заллари бўйлаб. 23.00— **50x50** (бадиий фильм). 00.30 — **Хоккей:** Польша— СССР. ИККИНЧИ ПРОГРАММА. 11.30 — ТОШКЕНТ. Ўқув кўрсатувлари. 18.05 — МОСКВА. 18.50 — Янгиликлар. 19.00 — Мультфильм. 19.10 — Телефильм. 20.10 — Вольск шаҳар меҳнаткашлари билан учрашув. 22.00 — Ҳамиша сергак. 22.30 — МОСКВА. УЧИНЧИ ПРОГРАММА. 19.00 — Тошкент янгиликлари. 19.15 — Концерт. 19.30 — Ўзбекистон тўққизинчи беш йилликда. 20.00 — **Ажойиботлар оламида.** 20.30 — Мамлакатимиз кучли шашкачилари — студиямиз меҳмони. 20.50 — **Солярис** (бадиий фильмнинг 1-серияси).

ТЕАТР

НАВОИИ НОМЛИ ДАВЛАТ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРИДА — 17/IV да **Чио-чио-сан,** 18/IV да **Севилья сартароши.**

ҲАМЗА НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 16/IV да **Оқшомдан тушгача,** 17/IV да **Олтин девор,** 18/IV да **Абу Райҳон Беруний.**

МУҚИМИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУЗИКАЛИ ТЕАТРИДА — 17/IV да **Хонума хоним,** 18/IV да **Хотинимнинг эри.**

Ўзбекистон ССР Маданият министрлиги

ҲАМЗА НОМИДАГИ САНЪАТШУНОСЛИК ИНСТИТУТИ

1974 йил учун қуйидаги мутахассисликлар бўйича

АСПИРАНТУРАГА

ҚАБУЛ ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

ишлаб чиқаришдан ажралган ҳолда — архитектура назарияси ва тарихи.

ишлаб чиқаришдан ажралмаган ҳолда — театр санъати, тасвирий санъат, манзарали ва амалий санъат, архитектура назарияси ва тарихи.

ҲУЖЖАТЛАР — 1 СЕНТЯБРГАЧА ҚАБУЛ ҚИЛИНАДИ.

Мурожаат учун адрес: Тошкент ГСП, В. И. Ленин майдони, телефон 39-46-77.

●

АКАДЕМИК И. П. ПАВЛОВ НОМИДАГИ САМАРҚАНД ДАВЛАТ МЕДИЦИНА ИНСТИТУТИ

1974 ЙИЛ УЧУН ҚУЙИДАГИ МУТАХАССИСЛИКЛАР БЎЙИЧА

ҚАБУЛ ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

КЛИНИК ОРДИНАТУРАГА: акушерлик ва гинекология (2 ўрин), қулоқ, томоқ ва бурун касалликлари (2), терапия (4), хирургия (4), педиатрия (4), физиатерапия, юқумли касалликлар, анестезиология, тери-венериологик касалликлар, асаб касалликлари, кўз касалликлари.

СТАЖЕР-ТАДҚИҚОТЧИЛИККА: микробиология, топографик анатомия, патологик анатомия, нормал физиология, гигиена.

Ҳужжатлар — эълон чиққан кундан бошлаб бир ой давомида қабул қилинади.

Мурожаат учун адрес: Самарқанд шаҳар, Житомирская кўчаси, 6-уй, илмий бўлим, телефон 3-12-92.

●

МЕҲНАТ ҚИЗИЛ БАЙРОҚ ОРДЕНЛИ ТОШКЕНТ ТЕМИР ЙЎЛ ТРАНСПОРТИ ИНЖЕНЕРЛАРИ ИНСТИТУТИ

1974 йилда ишлаб чиқаришдан ажралган ва ишлаб чиқаришдан ажралмаган ҳолда ўқиш учун қуйидаги мутахассисликлар бўйича

АСПИРАНТУРАГА

ҚАБУЛ ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

экономика, халқ хўжалигини бошқаришни ва планлаштиришни ташкил этиш (Ўрта Осиё темир йўли учун); **сиёсий иқтисод.**

Аризалар 20 октябргача қабул қилинади.

Кириш имтиҳонлари ноябрь ойида ўтказилади.

Қабул шартлари барча олий ўқув юртларидагидек.

Ариза ва барча зарур ҳужжатлар қуйидаги адрес бўйича юборилсин. 700045, Тошкент Л-45, Оборонная кўчаси, 1-уй.

●

МАРҒИЛОН РЕМОНТ ЗАВОДИ

Ҳамма корхоналардан «ГАЗ-69» автомашиналарини капитал ремонтга чекланмаган миқдорда

ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Мурожаат учун адрес: Фарғона шаҳри, Марғилон ремонт заводи.

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Орган ЦК Компартии Узбекистана, Верховного Совета и Совета Министров Узбекской ССР.

БИЗНИНГ АДРЕС: 700.029, ГСП, Тошкент, «Правда Востока» кўчаси, № 26 ✱ ТЕЛЕФОНЛАР

Эълонлар — 338142, коммутатор — 330249 дан 330258 гача

Р. 02383. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг босмахонаси, Тошкент шаҳри. ИНДЕКС 64583. А. — 90.